

Григоренко Марина

Пізнаємо світ через гру

Київ - 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Особливості розвитку дітей третього року життя	5
Методичні поради батькам і вихователям при виборі дидактичних ігор	9
Тідбірка дидактичних ігор та вправ	13
Ігри з логічними блоками З. Дьенеша	49
Ігри з паличками Кьюїзенера.....	54
Альбом на липучках «Пригоди Песа Патрона»	58
Добірка художнього слова.....	63
Фізична активність	68
Музичний супровід	75
Орієнтовні алгоритми проведення освітньої взаємодії з дітьми третього року життя	76
Орієнтовні алгоритми проведення форм взаємодії з вихователями	88
Корисні покликання для вихователів та батьків	97
Список рекомендованої літератури	101

ВСТУП

«Дитинство – найважливіший період людського життя, не підготовка до майбутнього періоду, а справжнє, яскраве, самобутнє, неповторне життя. І від того, як пройшло дитинство, хто вів дитину за руку в дитячі роки, що увійшло в її розум і серце з навколишнього світу, – від цього багато в чому залежить, якою людиною стане сьогоднішній малюк».

В.О. Сухомлинський

Дорогі друзі! Маленькі дослідники, турботливі батьки та мудрі педагоги!

Ми раді вітати вас у чарівному світі дитинства, де кожен день сповнений нових відкриттів та захопливих пригод! Цей посібник стане вашим вірним помічником у надзвичайно важливий період життя малюка – третьому році. Саме в цей час відбувається бурхливий розквіт сенсорно-пізнавальної сфери дитини, коли світ постає перед нею яскравою мозаїкою відчуттів, звуків, форм і кольорів.

Сенсорно-пізнавальна компетентність є фундаментом для всебічного розвитку дитини. Саме в ранньому віці закладаються основи сприйняття світу, формуються уявлення про властивості предметів, розвивається увага, пам'ять та мислення. Дидактичні ігри є ефективним засобом розвитку сенсорно-пізнавальної компетентності, оскільки вони дозволяють дитині в ігровій формі пізнавати світ, експериментувати та робити власні відкриття.

Цей посібник має на меті надати батькам та вихователям практичні рекомендації щодо розвитку сенсорно-пізнавальної компетентності дітей третього року життя за допомогою дидактичних ігор. У ньому ви знайдете підбірку ігор та вправ, поради щодо їхнього вибору та проведення, а також

добірку художнього слова та музичного супроводу для створення сприятливої атмосфери для розвитку дитини. Також, ці ігри та вправи допоможуть дітям:

- **збагатити сенсорний досвід** - навчитися розрізняти різноманітні кольори, форми, розміри, звуки, запахи та тактильні відчуття.

- **розвинути пізнавальні процеси** - тренувати увагу, пам'ять, мислення та уяву в захоплюючій ігровій формі.

- **сформувати перші математичні уявлення** - познайомитися з поняттями кількості, величини, форми та просторових відношень.

- **підтримати природну допитливість** - заохотити бажання досліджувати світ та ставити запитання.

Ми віримо, що граючись разом, діти, батьки та педагоги зможуть не лише весело провести час, але й закласти міцний фундамент для подальшого інтелектуального розвитку малюків. Нехай кожна гра стане маленькою сходинкою до великих знань та незабутніх вражень!

З любов'ю та надією на плідну співпрацю,

Команда розробників посібника.

Особливості розвитку дітей третього року життя

Третій рік життя знаменує собою надзвичайно важливий етап у становленні дитини, позначений бурхливим розвитком її сенсорно-пізнавальної сфери. У цей період малюки демонструють значну самостійність у дослідженні

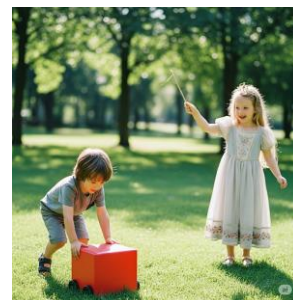
навколишнього світу, їхні уявлення про нього стають ширшими та глибшими, а способи пізнання набувають більш цілеспрямованого та усвідомленого характеру. Відбувається якісна трансформація їхніх відчуттів, сприйняття, мислення, уваги, пам'яті та уяви, що закладає фундамент для подальшого інтелектуального зростання.

Однією з ключових особливостей цього вікового етапу є активізація сенсорного сприйняття. Діти стають помітно чутливими до різноманітних сенсорних подразників, що надходять ззовні. Їхня здатність до диференціації кольорів, форм та розмірів предметів значно зростає, дозволяючи їм більш точно орієнтуватися у візуальному світі. Вони починають розрізняти не лише основні кольори, але й їхні відтінки, впізнавати складні геометричні фігури та порівнювати предмети за кількома параметрами одночасно. Слухове сприйняття також зазнає якісних змін: малюки вже здатні розрізняти звуки різної гучності та висоти, вловлювати інтонаційні особливості мовлення, реагувати на музичні ритми та впізнавати знайомі голоси. Тактильні відчуття залишаються надзвичайно важливим каналом пізнання, спонукаючи дітей активно обмацувати різноманітні об'єкти, порівнювати їх за текстурою (гладкий-шорсткий), температурою (теплий-холодний) та щільністю (твердий-м'який). Смакові та нюхові відчуття також відіграють свою роль у

формуванні уявлень про навколишній світ, хоча й не є домінуючими способами пізнання.

Паралельно з удосконаленням сенсорних можливостей відбувається інтенсивний розвиток пізнавальних процесів. На цьому етапі провідним видом мислення все ще залишається наочно-дійове мислення, коли дитина пізнає світ через безпосередні практичні дії з предметами. Розв'язання простих завдань найчастіше

відбувається шляхом проб та помилок, через маніпулювання об'єктами та спостереження за наслідками своїх дій. Однак, у дітей третього року життя зароджуються елементи наочно-образного мислення. Вони починають оперувати образами предметів у своїй уяві, що яскраво проявляється в їхніх іграх-заміщення, коли звичайний кубик може виконувати роль машинки, а паличка – чарівної палички.

Увага дітей стає дещо стійкішою та концентрованою порівняно з попереднім віком, хоча її мимовільний характер все ще зберігається. Малюки здатні довше зосереджуватися на цікавій для них діяльності, особливо якщо вона пов'язана з яскравими емоційними переживаннями або активною руховою активністю. Розвиток пам'яті також демонструє позитивну динаміку: збільшується обсяг інформації, яку дитина здатна запам'ятати та відтворити. Вони впізнають знайомих людей, предмети, місця, можуть повторювати прості віршики та пісеньки. На цьому етапі переважає емоційна пам'ять, тому краще запам'ятовується той матеріал, який викликає у дитини сильний емоційний відгук. Активно розвивається уява, яка знаходить своє відображення в сюжетно-рольових іграх. Діти відтворюють знайомі їм життєві ситуації,

беруть на себе різні ролі, використовують предмети-замісники, що сприяє розвитку їхнього творчого потенціалу.

Третій рік життя є важливим періодом для формування первинних математичних уявлень. Діти починають розрізняти поняття кількості, зокрема «один» і «багато», вчаться порівнювати невеликі групи предметів за кількістю («більше», «менше»). Вони

активно освоюють орієнтування в найближчому просторі, розуміють просторові відношення, такі як «на», «під», «за», «біля». Також відбувається розрізнення основних геометричних фігур (круг, квадрат, трикутник) та порівняння предметів за розміром (великий-маленький). Ці перші кроки у світі математики є важливим підґрунтям для подальшого інтелектуального розвитку.

Не менш значущою особливістю дітей третього року життя є їхня висока пізнавальна активність та природна допитливість. Вони проявляють неабияку цікавість до всього, що їх оточує, ставлять безліч запитань, намагаючись зрозуміти причини та наслідки явищ.

Прагнення до самостійного дослідження нових предметів та явищ стає однією з провідних потреб цього віку. Експериментування з різними матеріалами та об'єктами перетворюється на важливий спосіб пізнання світу, дозволяючи дітям на власному досвіді переконуватися у властивостях речей та встановлювати між ними прості зв'язки.

Підсумовуючи, слід наголосити, що розвиток сенсорно-пізнавальної компетентності дітей третього року життя є складним та багатограним процесом, який відбувається індивідуально для кожної дитини. Роль дорослих у цей період полягає у створенні

сприятливого розвивального середовища, яке б збагачувало сенсорний досвід малюків, підтримувало їхню природну пізнавальну активність та стимулювало розвиток усіх пізнавальних процесів через різноманітні види діяльності, перш за все ігрову, а також через активне спілкування та спільне дослідження навколишнього світу. Уважне ставлення до індивідуальних особливостей кожної дитини та своєчасна підтримка її пізнавальних інтересів є запорукою успішного інтелектуального розвитку на подальших етапах життя.

Методичні поради батькам і вихователям при виборі дидактичних ігор

Дидактична гра є потужним інструментом розвитку сенсорно-пізнавальної компетентності дітей третього року життя. Проте, щоб гра дійсно приносила користь та задоволення малюкам, важливо ретельно підходити до її вибору. Пропонуємо вам кілька методичних порад, які допоможуть зорієнтуватися у різноманітті дидактичних ігор та обрати саме ті, що будуть найбільш ефективними та цікавими для дітей цього віку.

1. Враховуйте вікові особливості та рівень розвитку дитини.

- **Простота та зрозумілість.** Обирайте ігри з простими правилами, які легко зрозуміти трирічній дитині. Уникайте складних інструкцій та багаторівневих завдань.

- **Відповідність віковим можливостям.** Переконайтеся, що завдання в грі відповідають рівню розвитку сенсорних та пізнавальних процесів дитини. Гра не повинна бути надто складною, щоб не викликати розчарування, але й не надто легкою, щоб не втратити інтерес.

- **Опора на сенсорний досвід.** Надавайте перевагу іграм, які залучають різні органи чуття: зір, слух, дотик, смак, нюх. Малюки цього віку активно пізнають світ через сенсорні враження.

2. Звертайте увагу на дидактичну мету гри.

- **Чітко визначена навчальна мета.** Кожна дидактична гра повинна мати чітко сформульовану мету – розвиток конкретної сенсорної здатності (розрізнення кольорів, форм, звуків), пізнавального

процесу (уваги, пам'яті, мислення) або формування первинних математичних уявлень.

- **Спрямованість на розвиток.** Обирайте ігри, які стимулюють активну розумову діяльність дитини, спонукають до порівняння, узагальнення, встановлення простих причинно-наслідкових зв'язків.

3. Оцінюйте якість та безпечність матеріалів.

- **Екологічність та безпека.** Іграшки та матеріали для гри повинні бути виготовлені з безпечних, нетоксичних матеріалів, мати міцну конструкцію та не містити дрібних деталей, які дитина може проковтнути.

- **Привабливий зовнішній вигляд.** Яскраві кольори, приємні на дотик матеріали, цікаві образи – все це сприяє залученню дитини до гри та підтримує її інтерес.

- **Гігієнічність.** Іграшки повинні легко митися та чиститися, щоб підтримувати належний рівень гігієни.

4. Рекомендації щодо організації ігрового простору.

- Створіть безпечний та комфортний ігровий простір.

- Забезпечте достатньо місця для активних ігор.

- Розташуйте іграшки на доступній для дітей висоті.

- Використовуйте різноманітні матеріали та іграшки для сенсорного розвитку.

5. Враховуйте інтереси та вподобання дитини.

- **Орієнтація на захоплення.** Спостерігайте за тим, що цікавить вашу дитину. Якщо вона любить тварин, оберіть ігри, пов'язані з ними. Якщо їй подобаються машинки, запропонуйте ігри на розрізнення кольорів або форм, використовуючи зображення транспорту.

- **Створення позитивного емоційного фону.** Гра повинна приносити дитині радість та задоволення. Обирайте ігри, які викликають позитивні емоції та бажання грати знову.

6. Забезпечуйте можливість варіативності використання гри.

- **Багатофункціональність.** Добре, якщо одна й та сама гра може використовуватися для вирішення різних дидактичних завдань або мати кілька рівнів складності. Це дозволить підтримувати інтерес дитини протягом тривалого часу.

- **Заохочення творчості.** Деякі ігри передбачають можливість дитини самостійно вигадувати нові правила або способи використання матеріалів, що сприяє розвитку її творчого мислення.

7. Спонукайте до спільної гри та взаємодії.

- **Гра разом з дитиною.** Беріть активну участь у грі, підтримуйте інтерес дитини, допомагайте їй у разі потреби, але не нав'язуйте свою думку.

- **Створення позитивної атмосфери.**

8. Поради щодо створення позитивної атмосфери під час гри.

- Будьте терплячими та доброзичливими.
- Підтримуйте та заохочуйте дитину.
- Не нав'язувати свою думку, дозвольте дитині самостійно досліджувати та експериментувати.
- Перетворіть процес пізнання світу на захопливу

та ефективну гру.

- Залучайте батьків до ігрової діяльності з дітьми вдома.

9. Спостерігайте за реакцією дитини.

- Звертайте увагу на те, як дитина реагує на гру. Якщо вона швидко втрачає інтерес, можливо, гра занадто складна або не відповідає її вподобанням.

- Будьте готові змінити правила гри або запропонувати інший варіант, якщо бачите, що дитині складно або нецікаво.

Дотримуючись цих простих порад, ви зможете обрати для дітей третього року життя саме ті дидактичні ігри, які стануть не лише джерелом розваги, але й ефективним засобом розвитку їхньої сенсорно-пізнавальної компетентності, сприяючи їхньому гармонійному та всебічному розвитку.

Підбірка дидактичних ігор та вправ

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ КОЛЬОРІВ

Дидактична гра «Ялинкова гірлянда»

Мета: навчити дітей розрізняти і називати основні кольори (червоний, синій, жовтий, зелений), а також співвідносити предмети за кольором.

Матеріал:

- Картонна «ялинка».
- Кольорові «лампочки» (кружечки) чотирьох основних кольорів.
- Кольорові прищіпки (або кнопки/липучки) тих самих кольорів.
- «Дріт» для гірлянди (мотузка або стрічка).

Хід гри:

Вихователь пропонує дітям прикрасити ялинку. Діти беруть «лампочки» та підбирають до кожної «лампочки» прищіпку такого ж кольору. Потім за допомогою прищіпок вони кріплять «лампочки» до «дроту» на ялинці, створюючи кольорову гірлянду. Під час гри дорослий постійно проговорює та заохочує дітей називати кольори.

Ця гра розвиває зорове сприйняття, дрібну моторику та увагу.

Дидактична гра «Знайди предмет того кольору, який я назвала»

Мета: з'ясувати рівень умінь диференціювати предмети за основними кольорами; визначити рівень знань щодо назв кольорів.

Матеріал: іграшки різного кольору (лялька, машинка, пірамідка, брязкальце, дзвіночок тощо).

Хід гри:

Дітям пропонують набір із 5—6 знайомих іграшок різного кольору (лялька, машинка, пірамідка, брязкальце, дзвіночок тощо). Вихователь повідомляє, що забула усі кольори, а пам'ятає лише назви, і просить дітей допомогти йому. Він буде називати колір, а хтось із дітей — показуватиме іграшку відповідного кольору. Під час відповіді вихователь не виправляє дитину, й незалежно від того, як вона відповідає, дякує їй і хвалить.

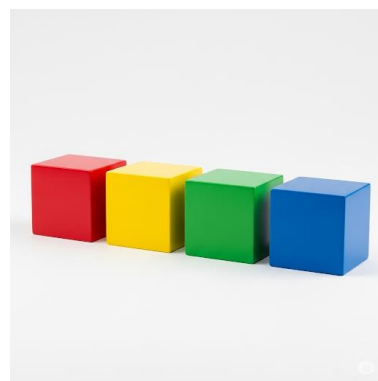
Дидактична гра «Який кубик зник?»

Мета: розвивати спостережливість та увагу, вчити дитину розрізняти і називати основні кольори.

Матеріал: чотири кубики різних кольорів.

Хід гри:

Вихователь показує дітям кубики і просить назвати, якого кольору кожен із них. Після цього непомітно прибирає один із кубиків і просить малюків уважно поглянути і відповісти: Чи всі кубики на місці? Якого кольору кубик зник? Потім вихователь пропонує малюкам побудувати з цих кубиків вежу.

Дидактична вправа «Кольорові кульки»

Дидактичне завдання: вправляти дітей у розрізненні та називанні чотирьох основних кольорів (червоний, синій, жовтий, зелений).

Матеріал: кольорові кульки (по 3-4 кульки кожного кольору), 4 кошики або мисочки відповідних кольорів.

Інструкція: У мене є кульки різних кольорів. Давай розкладемо їх по кошиках. Червоні кульки поклади у червоний кошик. Сині - у синій. Жовті - у жовтий. Зелені - у зелений.

Ускладнення: Візьми кульку, назви її колір і поклади у відповідний кошик. Знайди дві кульки однакового кольору.

Дидактична вправа «Збери квіточку»

Дидактичне завдання: вчити дітей співвідносити предмети з їхніми кольорними зразками, розвивати увагу.

Матеріал: картонні основи у вигляді серединки квітки (круглі) різних кольорів (червоний, синій, жовтий, зелений); прищіпки відповідних кольорів (пелюстки).

Інструкція: Поглянь, які гарні серединки для квіточок! А ось пелюстки - це прищіпки. Знайди пелюстку такого ж кольору, як серединка, і прикріпи її. (Показати приклад).

Ускладнення: Створи квіточки лише синього кольору. Тепер - лише жовтого.

Дидактична вправа «Кольорова доріжка»

Дидактичне завдання: формувати вміння знаходити предмети заданого кольору в оточенні, розвивати зорове сприйняття.

Матеріал: кольорові стрічки або хустинки (червона, синя, жовта, зелена), невеликі іграшки або предмети відповідних кольорів, розкладені по кімнаті.

Інструкція: Давай підемо шукати скарби! Сьогодні ми будемо шукати все, що є червоного кольору. Ось тобі червона стрічка. Коли знайдеш щось червоне, поклади поруч зі стрічкою.

Ускладнення: Знайди по два предмети кожного кольору (червоного, синього, жовтого, зеленого) та склади їх у відповідні кошики.

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ВЕЛИЧИНОЮ

Дидактична гра «Збудуємо будиночки»

Мета: продовжувати вчити дітей вкладати вкладки у відповідні вирізи. Закріпити уявлення про величину: великий (маленький) будинок. Продовжувати вчити узгоджувати прикметники з іменниками: червоний дах, червоні дахи, червоне вікно.

Матеріал: на картці намальовані два будинки — великий і маленький; дахи й вікна вирізані.

Хід гри:

Вихователь пропонує дитині розглянути картки, назвати, що на них зображено. (Будинки.) Далі він розповідає казку: «Жили собі два веселі будинки. Один був... який? (великий), а інший... (маленький). Але незважаючи на те, що один був великий, а інший маленький, вони дуже дружили. Аж ось налетів злий і сердитий вітер, він поскидав із них дахи, по видував вікна й розкидав їх по траві. І будинки засумували: хто ж тепер їм допоможе знайти саме їхні вікна й дах і полагодити їх».

Вихователь заохочує дитину допомогти будиночкам, ще раз звертає увагу на їхню величину. По закінченні завдання будиночки дякують дитині.

Дидактична гра «Вирушаймо в подорож»

Мета: уточнити поняття «широкий», «вузький», розвивати вміння співвідносити предмети за розміром.

Матеріал: вирізані з картону різні завширшки смуги, іграшкові машинки різного розміру.

Хід гри:

Вихователь показує малюкам вузьку та широку паперові смуги і пояснює, що це – дороги для машин. Потім педагог дістає маленьку і велику машинки і просить вихованців показати, де велика машина, а де – маленька.

Після цього вихователь спонукає малят визначити, яка дорога для якої машинки підійде. Доречно ставити малюкам запитання: чи може велика машинка проїхати вузькою дорогою? Чому?

Далі вихователь пропонує дітям викласти по ширині кілька вузьких і кілька широких смужок, щоб утворилися дві довгі дороги, та «прокатити» по ним відповідні іграшкові машинки.

Дидактична вправа «Великий – маленький»

Дидактичне завдання: вчити дітей розрізняти і називати предмети за величиною (великий, маленький).

Матеріали: Набори парних іграшок або предметів, що відрізняються лише за розміром (наприклад, великий і маленький м'яч, велика і маленька машинка, великий і маленький кубик).

Інструкція: Подивись, у мене є два м'ячики. Цей м'ячик великий, а цей – маленький. Покажи мені великий м'ячик. А тепер – маленький. (Повторювати з іншими парами предметів).

Ускладнення: Візьми всі великі предмети і поклади їх у великий кошик. А маленькі – у маленький кошик.

Дидактична вправа «Побудуй вежу»

Дидактичне завдання: вчити дітей порівнювати предмети за висотою, використовувати поняття «високий», «низький».

Матеріал: набір з 3-4 циліндрів або кубиків різної висоти (пірамідка без стрижня, вкладиші).

Інструкція: У мене є куби. Давай побудуємо вежу від найнижчого до найвищого. Спочатку поставимо найнижчий кубик, потім трохи вищий, і так далі. (Показувати зразок).

Ускладнення: Побудуй дві вежі: одну високу, іншу низьку. Розклади куби від найвищого до найнижчого.

Дидактична вправа «Довга і коротка доріжка»

Дидактичне завдання: вправляти дітей у розрізненні та називанні предметів за довжиною (довгий, короткий).

Матеріал: дві стрічки або мотузки різної довжини (одна довга, одна коротка), дві іграшки (наприклад, зайчик і ведмедик).

Інструкція: Подивись, у мене є дві доріжки. Ця доріжка довга, а ця – коротка. Давай пустимо зайчика по довгій доріжці, а ведмедика – по короткій.

Ускладнення: Знайди в кімнаті довгий олівець і короткий олівець. Порівняй їх.

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ФОРМОЮ

Дидактична гра «Веселий клоун»

Мета: закріпити вміння дітей диференціювати кольори, форму та розмір предметів. Розвивати зорову увагу, дрібну моторику. Збагатити словник дітей назвами кольорів, елементів одягу. Виховувати бажання допомогти, зробити приємне іншим.

Матеріал: площинна фігурка іграшкового клоуна, на якій нашиті ґудзики різної величини; комплект одягу з прорізами для ґудзиків (для дитини).

Хід гри:

До дитини в гості приходить веселий клоун. Вихователь звертає увагу, що в клоуна сірий, тьмянний одяг, і пропонує дитині одягти його у веселий, яскравий одяг. Дитина називає, який одяг вона вдягає, якого кольору й чому обрала саме ці ґудзики.

Дидактична гра «Добери фігуру»

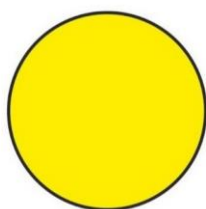
Мета: вчити впізнавати й називати однакові геометричні фігури (круг, квадрат, трикутник); розвивати мислення, увагу; формувати сенсорні уявлення про геометричні фігури.

Матеріал: картки з намальованими геометричними фігурами (круг, квадрат, трикутник); геометричні фігури (круг, квадрат, трикутник).

Хід гри:

Вихователь пропонує дитині розглянути геометричні фігури, назвати їх. Потім просить дібрати до кожної геометричної фігури картинку з її зображенням.

Ускладнення: геометричні фігури різного кольору (до зеленого трикутника знайти картинку з зеленим трикутником, а до жовтого трикутника з жовтим).

КРУГ

КВАДРАТ

ТРИКУТНИК

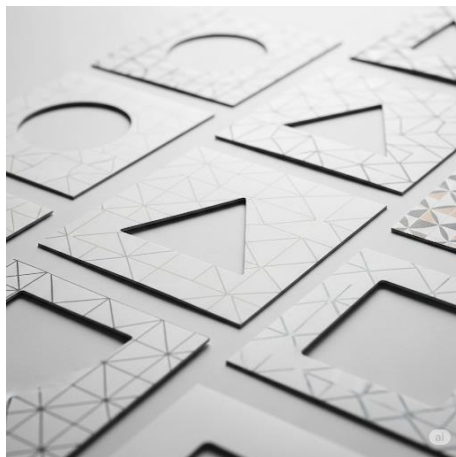
Дидактична гра «Миші й килимки»

Мета: вчити дітей добирати деталі певної форми; розвивати мислення, сприйняття, зорову увагу, дрібну моторику, сенсорні уявлення; виховувати естетичний смак.

Матеріали: паперові килимки з певним геометричним візерунком і з отворами різної геометричної форми, додаткові деталі.

Хід гри:

Грати можна з 1-3 дітьми. Вихователь звертає увагу дитини на ковдру чи килим, які прогризли миші, і пропонує полагодити. Звертає увагу на форму отвору, пропонує подумати і дібрати саме ту деталь, якої не вистачає.

Дидактична вправа «Знайди будиночок для фігури»

Дидактичне завдання: вчити дітей розрізняти і називати геометричні форми, співвідносити об'ємні предмети з відповідними плоскими отворами.

Матеріал: сортер з отворами у вигляді круга, квадрата, трикутника; об'ємні геометричні фігури відповідних форм.

Інструкція: У кожної фігури є свій будиночок. Круглий – для круга, квадратний – для квадрата, трикутний – для трикутника. Знайди будиночок для цієї фігури (показати круг) і поклади її туди.

Ускладнення: Назви форму, яку ти береш, і поклади її у свій будиночок. Знайди в кімнаті предмети схожі на круг (квадрат, трикутник).

Дидактична вправа «Збери намисто»

Дидактичне завдання: формувати вміння групувати предмети за заданою формою, розвивати дрібну моторику.

Матеріал: великі намистини або гудзики різної форми (круглі, квадратні, трикутні), шнурки.

Інструкція: Давай зробимо намисто тільки з круглих намистин. Нанизай їх на шнурок. (Після цього можна запропонувати квадратні/трикутні).

Ускладнення: Зроби намисто, чергуючи форми: круг, квадрат, круг, квадрат.

Дидактична вправа «Що зайве?»

Дидактичне завдання: вчити дітей виділяти предмет, що відрізняється за формою від інших, розвивати аналітичне мислення.

Матеріал: набір карток або реальних предметів (наприклад, 3 кубики і 1 кулька; 3 круглі тарілки і 1 квадратна).

Інструкція: Подивись уважно на ці предмети. Який предмет тут зайвий? Чому? (Допомагати, якщо дитина вагається, пояснюючи різницю в формі).

Ускладнення: Запропонувати предмети, що відрізняються за 2-3 ознаками (колір, форма, розмір) і попросити знайти зайве за формою.

РОЗВИТОК СЛУХОВОГО СПРИЙНЯТТЯ

Дидактична гра «Де дзвенить?»

Мета: вчити дітей орієнтуватися у просторі. Розвивати слухове сприйняття; мислення, увагу, мовлення. Виховувати позитивні почуття від спільної діяльності з дорослим.

Матеріал: дзвінок.

Хід гри:

Вихователь пропонує дитині пограти в піжмурки. Дитина заплющує очі, вихователь дзвонить дзвіночком. Дитина повинна словесно пояснити, де дзвенить дзвінок.

У такий самий спосіб проводять гру «Де дзвенить дзвінок?».

Дидактична гра «Хто як кричить?»

Мета: з'ясувати рівень уміння дитини диференціювати голоси знайомих тварин і птахів. Розвивати слухове сприйняття.

Матеріал: іграшкові тварини й птахи.

Хід гри:

Вихователь розглядає з дитиною іграшкових тварин і птахів, закріплює їхні назви та голоси. Потім ховає іграшки за ширму, а діти за голосом визначають, хто як кричить (півник, курочка, качечка, котик, собачка, мишка).

Дидактична гра «Тиха мишка»

Мета: розвивати гостроту слуху та вміння правильно сприймати словесну інструкцію.

Матеріал: іграшкова мишка; різноманітні іграшки.

Хід гри:

Вихователь показує малюкам іграшку, розповідає, що сьогодні до них у гості завітала мишка, яка дуже несмілива та боязка. Мишці весь час лячно: то вона боїться кігтистої киці, то хитрої лисиці, то страшиється ненароком потрапити до мишоловки. «Тому, – пояснює педагог, – мишка говорить весь час дуже тихесенько – пошепки».

Вихователь читає віршик:

Сіра мишка, мишка сива –
Дуже-дуже полохлива.
Щоб почути сіру мишку,
Слід прислухатися трішки.

Після цього вихователь говорить дітям, що мишці дуже подобаються іграшки, і вона хотіла б познайомитися із ними поближче.

Потім педагог пошепки з відстані 2 метри звертається по черзі до кожного вихованця і так само пошепки («від імені мишки») дає йому прості завдання, наприклад: принести м'ячика, взяти на руки ляльку, показати, як їздить іграшкова машинка тощо.

Наприкінці гри мишка дякує малюкам за те, що вони так уважно її слухали і дуже добре все показали.

Під час гри вихователю слід говорити з дітьми тихо, але дуже чітко вимовляючи слова.

Дидактична вправа «Що шумить?»

Дидактичне завдання: формувати вміння розрізняти звуки різних предметів, розвивати слухову увагу.

Матеріал: кілька непрозорих пластикових контейнерів або баночок з-під йогурту (кіндер-сюрпризу), наповнених різними матеріалами (крупка, пісок, гудзики, камінці, вата); по два

контейнери з однаковим наповненням.

Інструкція: Слухай уважно, як шумить ця коробочка. А ця? Спробуй знайти дві коробочки, які шумлять однаково.

Ускладнення: Закрий очі, а я потрясу коробочку. Спробуй вгадати, що всередині (якщо дитина вже може припустити, наприклад, «це щось маленьке і тверде»).

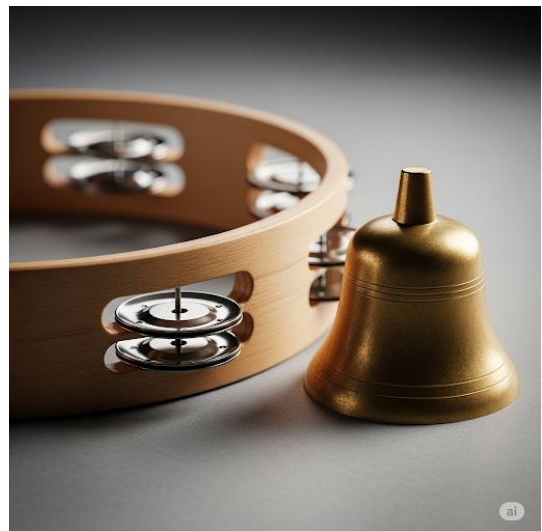
Дидактична вправа «Тихо – голосно»

Дидактичне завдання: вчити дітей розрізняти і реагувати на звуки різної гучності, розвивати слухове сприйняття.

Матеріал: бубон або дзвіночок.

Інструкція: Коли я буду бити в бубон голосно – ти будеш стрибати. Коли тихо – сидіти на стільчику. (Можна замінити рухи на інші).

Ускладнення: Я буду співати пісеньку то голосно, то тихо. Коли я співаю голосно – плескай в долоні, коли тихо – тупай ніжками.

РОЗВИТОК СМАКОВОГО СПРІЙНЯТТЯ

Дидактична гра «Смачні фрукти»

Мета: вправляти дітей у диференціації фруктів на смак. Розвивати уяву, мислення, мовлення. Закріпити в словнику назви фруктів (апельсин, яблуко, груша, абрикос тощо).

Матеріал: різні фрукти.

Хід гри:

Вихователь в ігровій формі пропонує дітям упізнати знайомі фрукти. Дітям зав'язують очі, дають шматочки фруктів. Дитина куштує й впізнає фрукт за смаком.

Дидактична гра «Смачні овочі»

Мета: вправляти дітей у диференціації овочів на смак. Розвивати уяву, мислення, мовлення. Закріпити в словнику назви овочів (помідор, огірок, картопля, морква, капуста тощо).

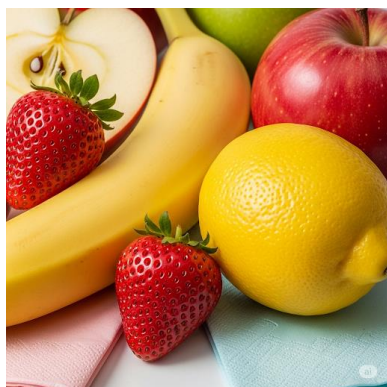
Матеріал: різні овочі.

Хід гри:

Вихователь в ігровій формі пропонує дітям вгадати знайомі овочі. Дітям зав'язують очі, дають шматочки овочів. Дитина куштує й вгадує овоч за смаком.

Дидактична вправа «Солодке чи кисле?»

Дидактичне завдання: вчити дітей розрізняти основні смаки (солодкий, кислий), називати їх.

Матеріал: шматочки фруктів або ягід (наприклад, банан – солодкий, лимон – кислий, яблуко – може бути і кислим, і солодким), серветки.

Інструкція: Заплющ очі. Спробуй цей шматочок. Який він на смак? Солодкий чи кислий?

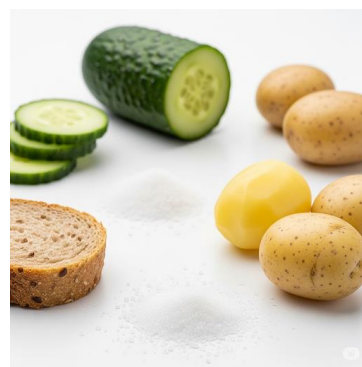
(Давати по черзі, уникаючи змішування смаків).

Ускладнення: Спробуй і скажи, який фрукт солодкий, а який кислий. Знайди два солодкі фрукти.

Дидактична вправа «Смачна тарілочка»

Дидактичне завдання: формувати вміння розрізняти і називати різні смаки, розвивати словниковий запас, пов'язаний зі смаковими відчуттями.

Матеріал: невеликі шматочки безпечних продуктів (огірок – свіжий, сіль, цукор, хліб, відварна картопля).

Інструкція: Спробуй ось це. Яке воно на смак? Це хліб. А це що? Це солоне. А це солодке. (Проговорювати властивості).

Ускладнення: Візьми шматочок і скажи, який він на смак. Знайди на тарілочці щось солоне.

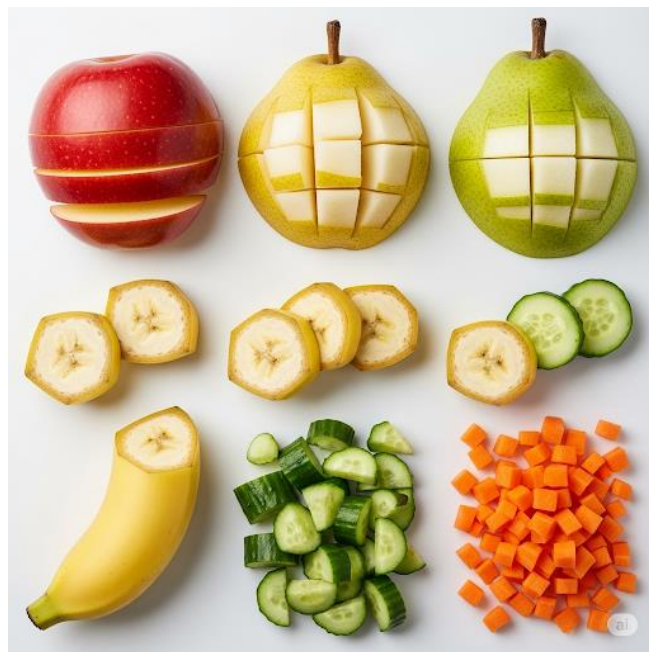
Дидактична вправа «Вгадай за смаком»

Дидактичне завдання: вчити дітей упізнавати продукти на смак із закритими очима, розвивати пам'ять смакових відчуттів.

Матеріал: невеликі шматочки добре знайомих дитині фруктів або овочів (яблуко, груша, банан, огірок, морква).

Інструкція: Заплющ очі. Я покладу тобі шматочок чогось смачного. Спробуй і скажи, що це.

Ускладнення: Спробуй два шматочки і скажи, який з них тобі більше сподобався і чому.

РОЗВИТОК НЮХОВОГО РЕЦЕПТОРА

Дидактична гра «Вгадай фрукт»

Мета: вправляти дітей у диференціації фруктів за запахом. Розвивати уяву, мислення, мовлення. Закріпити в словнику назви фруктів (апельсин, яблуко, груша, абрикос тощо).

Матеріал: фрукти.

Хід гри:

Вихователь в ігровій формі пропонує дітям упізнати знайомі фрукти за запахом. Дитині зав'язують очі, підносять до носа шматочки фруктів. Дитина вгадує фрукт за запахом.

Дидактична гра «На що схоже?»

Мета: продовжувати розвивати ейдетичні відчуття (нюх). Вправляти у диференціації знайомих запахів. Розвивати увагу, мислення, мовлення.

Матеріал: набір ароматного дитячого мила (полуничне, яблучне, лимонне, трояндове тощо).

Хід гри:

Вихователь в ігровій формі пропонує дітям упізнати знайомі запахи. Дитині зав'язують очі, підносять мило. Дитина вгадує, на що схожий запах.

Дидактична вправа «Чарівні запахи»

Дидактичне завдання : вчити дітей розрізняти і називати приємні запахи, розвивати нюхове сприйняття.

Матеріал: невеликі баночки або ватні диски з нанесеними на них безпечними та приємними ароматами (наприклад, ваніль, кориця, апельсинова цедра, м'ята, ефірні олії лаванди або ромашки, розведені у воді).

Інструкція: Заплющ очі. Понюхай. Чим це пахне? Приємно? (Можна пропонувати вгадати, чим пахне, якщо дитина знайома з цими запахами).

Ускладнення: Знайди два однакові запахи. Назви, чим пахне кожен.

Дидактична вправа «Парфумер»

Дидактичне завдання: вчити дітей групувати запахи за схожістю, розвивати нюхову пам'ять.

Матеріал: парні баночки із запахами (по дві з кожним запахом, наприклад, 2 з м'ятою, 2 з лимоном, 2 з ваніллю).

Інструкція: Візьми одну баночку, понюхай її. А тепер знайди їй пару – баночку з таким самим запахом.

Ускладнення: Розклади баночки на дві групи: ті, що пахнуть солодким, і ті, що пахнуть свіжістю.

Дидактична вправа «Відгадай, що в баночці?»»

Дидактичне завдання: формувати вміння розпізнавати продукти за їхнім запахом.

Матеріал: непрозорі баночки або пакетики з невеликою кількістю продуктів, що мають виражений запах (наприклад, кава, лимон, часник, шматочок мила, цукерка).

Інструкція: Понюхай цю баночку. Як ти думаєш, що там всередині? (Підказувати, якщо дитина вагається).

Ускладнення: Я покладу в баночку фрукт. Відгадай за запахом, що це за фрукт.

ОРІЄНТУВАННЯ В ПРОСТОРИ

Дидактична гра «Де каченята?»

Мета: формувати розуміння понять «далеко — близько»; вчити повторювати за вихователем речення.

Матеріал: на картці (розмір — альбомний аркуш) зображений сюжет: річка й хатинка на березі. З правого боку малюнка підклеєно третю частину аркуша, де сюжет продовжується.

Ця частина загинається, і її зворотний бік також входить у сюжет малюнка. На річці у двох місцях наклеєно фланель. Фігурки каченят та качки (у двох положеннях) також наклеєні на фланель.

Хід гри:

Вихователь виставляє картинку й пропонує дітям подивитися, що на ній намальовано. Потім розповідає: «У маленькій хатинці на березі річки жило каченятко Кряк (виставляє фігурку) разом зі своєю мамою качкою (виставляє другу фігурку). Щоранку каченятко виходило з хатинки й ішло купатися. Воно боялося далеко запливати, а тому плавало поблизу хатинки. Ось так (показує). А одного разу каченятко запливло далеко-далеко (ховає каченя за відігнутий аркуш). Немає каченятка, не видно його. Стала мама качка гукати свого синочка Кряка: «Кряк-кряк!» А він не чує, бо далеко заплив. Давайте допоможемо мамі качці, погукаємо каченятко разом: «Кряк-кряк!» (Діти гукають.) Почуло каченятко й повернулося до мами. Тепер воно не запливатиме далеко, а плаватиме лише поблизу хатинки».

Вихователь супроводжує розповідь показом, заохочує дітей повторювати слова «далеко», «близько» та речення з тексту.

Дидактична гра «Зустріч сонечка»

Мета: формувати розуміння понять «високо — низько», вчити використовувати відповідні слова в мовленні. Закріпити назви тварин та їхні голоси. Вчити повторювати за вихователем речення.

Матеріал: парканчик із травою; фігурки тварин та зображення сонечка, наклеєні на фланель; фланелеграф, на якому розміщені парканчик із травичкою.

Хід гри:

Вихователь: «Жили собі собачка Жучка та півник — золотий гребінчик, масляна голівка, шовкова борідка (виставляє фігурки тварин на фланелеграфі). Щоранку вони виходили на двір і зустрічали сонечко. Сонечко з'явилося спочатку низько-низько, а потім піднімається високо-високо». Накладає на фланелеграф сонечко й супроводжує свої слова діями: «Одного разу вийшли собачка Жучка та півник надвір, а сонечка немає. Зажурилися вони й голосно заплакали. Почуло сонечко й визирнуло: спочатку низько, а потім високо. Зрадів півник, стрибнув високо на паркан і заспівав: «Кукуріку!». А Жучка не могла високо підстрибнути. Вона сиділа низько на травичці й гавкала: «Гав-гав!»». Під час розповіді вихователь заохочує дітей повторювати слова «високо», «низько» - та речення з тексту.

Дидактична вправа «Де іграшка?»

Дидактичне завдання: вчити дітей розуміти та використовувати просторові прийменники.

Матеріал: невелика іграшка (наприклад, ведмедик), стіл, стілець, коробка.

Інструкція: Поклади ведмедика на стіл. Тепер постав його під стіл. Посади ведмедика за стілець. Постав перед коробкою. (Кожну інструкцію повторювати кілька разів, змінюючи предмети).

Ускладнення: Я сховаю ведмедика, а ти скажи, де він: на столі чи під столом?

Дидактична вправа «Пройди по маршруту»

Дидактичне завдання: вчити дітей орієнтуватися у просторі кімнати, виконувати прості просторові інструкції.

Матеріал: відсутній (використовується предмети оточення).

Інструкція: Зроби один крок вперед. Тепер повернись навколо себе. Іди до вікна. Повернись назад до мене. (Інструкції мають бути короткі та чіткі).

Ускладнення: Візьми м'ячик, пройди до дверей, поклади м'ячик біля дверей і повернися на своє місце.

Дидактична вправа «Зліва – справа»

Дидактичне завдання: починати формувати уявлення про ліву та праву сторону власного тіла.

Матеріал: дві різні іграшки (наприклад, машинка і лялька).

Інструкція: Покажи мені твою праву ручку. Тепер покажи ліву ніжку. Поклади машинку справа від себе, а ляльку – зліва. (Важливо постійно нагадувати дитині, де її права/ліва сторона).

Ускладнення: Візьми ляльку правою рукою, а машинку – лівою.

РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ

Дидактична гра «Рибка в банці»

Мета: знайомити дітей із властивостями предметів та розвивати дрібну моторику.

Матеріал: банки різного розміру з кришками, які відкручуються, невеличкі іграшки-рибки.

Хід гри:

Спочатку вихователь показує дітям, як відкриваються і закриваються банки. Потім дає кожному малюку по іграшковій рибці та банці і пропонує йому помістити рибку в банку, тобто спонукає дитину без допомоги дорослого «посадити рибку в акваріум».

Після цього дорослий показує вихованцям ще кілька банок різного розміру і просить малюків перевірити, який акваріум підійде для рибки, а який – ні.

Дидактична гра «Хто сховався у пісочку?»

Мета: активізувати цікавість, сприяти розвитку дрібної моторики.

Матеріал: іграшкові ємності з розсипчастим піском (відерця, каструлі тощо), дрібні яскраві іграшки.

Хід гри:

Ця гра проводиться на ігровому майданчику, в пісочниці.

Вихователь роздає дітям відеречка, або інші іграшкові ємності з піском, в якому заховано 1-2 дрібні іграшки або яскравих предмети, і повідомляє малюкам, що тут в пісочку є цікаві речі.

Потім педагог спонукає малят відкопати руками та знайти на дотик речі, що «сховалися» у їхніх відерцях з піском.

Дидактична гра «Цікаві пірамідки»

Мета: сприяти розвитку дитячої фантазії та уяви, умінь класифікувати, удосконалювати дрібну моторику.

Матеріал: коробки з ґудзиками різного розміру та кольору, соломинки, пластилін.

Хід гри:

Вихователь закріплює соломинки у вертикальному положенні, ввіткнувши їх в бруски пластиліну і роздає їх дітям. Потім педагог пояснює, що це – основи для пірамідок, які вони будуватимуть з ґудзиків.

Після цього вихователь спонукає малюків збудувати різні ґудзикові пірамідки. Можна використовувати різні варіанти гри: запропонувати дітям зібрати пірамідки з ґудзиків одного кольору, одного розміру, або розташувати ґудзики в порядку зменшення їх розміру: від найбільшого (внизу) до найменшого (вгорі пірамідки). Можна запропонувати розмістити в пірамідці по чергово ґудзики двох кольорів.

Дидактична вправа «Чарівні прищіпки»

Дидактичне завдання: розвивати дрібну моторику рук, координацію рухів пальців, силу пальців.

Матеріал: картонні основи (наприклад, круги, квадрати), прищіпки.

Інструкція: Давай прикріпимо прищіпки по краю ось цього круга. Зроби так: візьми прищіпку пальчиками і прикріпи її.

(Показати, як це робиться).

Ускладнення: Прикріпи тільки червоні прищіпки. Тепер зніми всі прищіпки.

Дидактична вправа «Збери намисто»

Дидактичне завдання: вчити дітей нанизувати великі намистини на шнурок, розвивати дрібну моторику.

Матеріал: великі дерев'яні або пластикові намистини з широкими отворами, товстий шнурок з твердим кінчиком.

Інструкція: У мене є красиві намистини і шнурочок. Давай нанизуємо намистини на шнурок, щоб вийшло намисто. (Допомагати, якщо потрібно, тримаючи шнурок).

Ускладнення: Нанижай намистини, чергуючи кольори (наприклад, червона, синя, червона, синя). Зроби найдовше намисто.

Дидактична вправа «Розсипали ґудзики»

Дидактичне завдання: розвивати точність рухів пальців, увагу, вміння сортувати дрібні предмети.

Матеріал: великі ґудзики різного кольору і форми, невелика ємність (коробочка або банка).

Інструкція: Ой, ґудзики розсипалися! Давай зберемо їх усі в цю коробочку. Бери кожен ґудзик двома пальчиками.

Ускладнення: Збери тільки круглі ґудзики. Тепер тільки червоні. Розклади ґудзики за розміром: великі в одну коробочку, маленькі – в іншу.

РОЗВИТОК ТАКТИЛЬНИХ ВІДЧУТТІВ

Дидактична гра «Що в коморі у білочки?»

Мета: сприяти розвитку тактильних відчуттів дітей знайомити малят з природними матеріалами.

Матеріал: іграшкова білочка, торбинка з непрозорою тканини, три блюдечка з покладеними на них волоськими горіхами, ялиновими та сосновими шишками.

Хід гри:

Вихователь приносить у групу іграшкову білочку, запитує малят, хто це завітав до них у гості та просить відгадати загадку:

Пухнаста, маленька,
Руденька, жвавенька,
Прудкі стрибають ніжки,
Їсть шишки та горішки.
(Білочка.)

Потім педагог розповідає, що білочка живе у лісі і запасає на зиму свої улюблені ласощі – горіхи та шишки. Вихователь виставляє перед дітьми блюдечка, на яких покладені ласощі для білочки і просить назвати їх (горіхи, великі шишки, маленькі шишки). Педагог пропонує дітям спробувати ці предмети на дотик, які вони?

Після того, як малюки дослідять горіхи та шишки на дотик, вихователь пересипає шишки та горіхи з блюдечок у непрозору торбинку, перемішує і повідомляє, що у комірчині в білочки темно і вона не може побачити, що саме там лежить, от і просить у малят допомоги.

Потім вихователь викликає дитину, пропонує їй засунути руку в торбинку і дістати білочці шишку чи горіх.

Дидактична гра «Де сховався камінець?»

Мета: сприяти розвитку тактильної чутливості, вчити дітей визначати вагу предмета; уточнити поняття «легкий» і «важкий».

Матеріал: кілька однакових картонних коробок; морський камінець.

Хід гри:

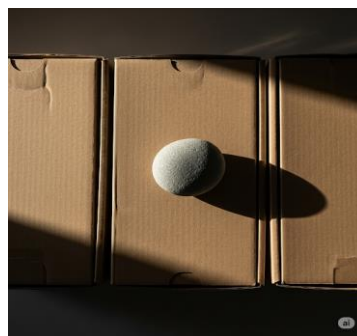
Вихователь показує дітям морський камінець і розповідає, що цей камінець лежав собі на березі моря, нудьгував, а тепер потрапив до дитячого садочка і хоче погратися з малятами в хованки.

Потім педагог викликає кількох малят і пропонує їм потримати камінець в руці і сказати, який він: гладенький чи шорсткий? Холодний чи гарячий? Легкий чи важкий?

Після цього вихователь показує дітям кілька однакових картонних коробок, звертаючи увагу групи на те, що всі вони – порожні. Педагог викликає когось із малят і пропонує непомітно для всіх сховати в одну з коробок камінець. Після того, як предмет буде захищений, вихователь викликає ще двох вихованців і пропонує їм, не відкриваючи коробок, визначити в якому із них знаходиться камінчик.

Коли діти знайдуть потрібний коробок, педагог дістає з нього камінець і підводить дітей до думки: камінець важкий, і тому коробка, у якій він лежить, також важча за інші.

Після цього камінець ховають в іншу коробку, вихователь викликає наступну підгрупу малят, щоб знайти його, і гра триває.

Дидактична вправа «Чарівний мішечок»

Дидактичне завдання: вчити дітей розрізняти предмети на дотик, описувати їхні властивості (гладенький, м'який, твердий).

Матеріал: непрозорий мішечок, кілька добре знайомих дитині предметів з різною текстурою (наприклад, дерев'яний кубик, м'яка іграшка, металева ложка, клубок ниток, пухнастий

помпон).

Інструкція: Засунь ручку в мішечок. Відчуй, що там. Не дивись! Що це? Яке воно на дотик? (Заохочувати дитину описувати).

Ускладнення: Я опишу предмет, а ти знайди його в мішечку на дотик. Наприклад: «Це щось м'якеньке і пухнасте.»

Дидактична вправа «Тактильні доріжки»

Дидактичне завдання: формувати вміння розрізняти різні текстури, розвивати тактильну чутливість.

Матеріал: картки або невеликі дощечки, обклеєні різними матеріалами (оксамит, наждачний папір, хутро, фольга, тканина).

Інструкція: Погладь цю доріжку. Яка вона? Шорстка? Гладка? М'яка? А ця?

Ускладнення: Закрий очі, а я дам тобі погладити доріжку. Спробуй вгадати, яка вона. Знайди дві доріжки, які відчуються однаково.

Дидактична вправа «Холодне – тепле»

Дидактичне завдання: вчити дітей розрізняти поняття «холодний» та «теплий» на дотик.

Матеріал: Дві ємності з водою (одна з теплою, інша з прохолодною – не гарячою і не крижаною!), дві іграшки або губки.

Інструкція: Опустити ручку в цю воду. Яка вона? Тепла. А тепер в цю. Яка вона? Холодна. Візьми іграшку і поклади її в теплу воду. Тепер в холодну.

Ускладнення: Я заховав за спиною дві іграшки: одну холодну, іншу теплу. Протягни ручку, відчуй, яка іграшка холодна, а яка тепла. (Попередньо нагріти або охолодити предмети).

Ігри з логічними блоками З. Дьєнеша

«Знайомство з логічними блоками Дьєнеша»

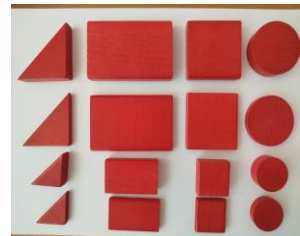
Мета: створити умови для первинного сенсорного дослідження логічних блоків Дьєнеша, розвиваючи у дитини вміння виокремлювати та розрізняти їхні властивості (колір, форма, розмір, товщина) через тактильний контакт та виконання простих ігрових завдань.

Матеріали: набір блоків Дьєнеша.

Хід гри:

Для початку треба познайомити дитину з блоками. Потрібно викласти перед дитиною набір і дати їй можливість вивчити фігури, помацати, перебрати, потримати і пограти з ними. Трохи пізніше можна запропонувати наступні завдання:

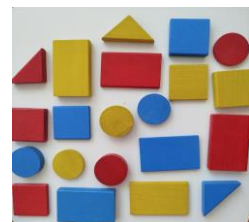
1) Варіант 1 (за кольором). Дорослий показує блок, наприклад, червоний трикутник, і просить дитину знайти «такий самий червоний» серед інших блоків. Спочатку можна використовувати блоки різних форм, але одного кольору, потім додавати блоки з різними кольорами.

2) Варіант 2 (за формою). Дорослий показує круглий блок і просить дитину знайти «такий самий круглий» (незалежно від кольору, розміру, товщини).

3) Варіант 3 (за розміром). Дорослий показує великий/маленький блок і просить знайти «такий самий великий/маленький блок».

4) Варіант 4 (за товщиною). Дорослий показує товстий/тонкий блок і просить дитину знайти «такий самий товстий/тонкий блок».

«Розклади за кошиками»

Мета: класифікація предметів за однією властивістю.

Матеріали: блоки Дьєнеша, 2-3 коробочки/кошики.

Хід гри:

1) Варіант 1 (за кольором). На один кошик прикріплюємо кружечок червоного кольору, на іншу – синього (або можна знайти кошики відповідних кольорів). Пропонуємо дитині розкласти всі червоні блоки в червоний кошик, а сині – в синій кошик.

2) Варіант 2 (за формою). На кошики прикріплюємо зображення квадрата та круга. Просимо розкласти всі квадратні блоки в одну, а круглі – в іншу. Потім можна ще зробити з блоками прямокутника та трикутника.

3) Варіант 3 (за розміром). На одному кошику – зображення великого блоку, на іншому – маленького. Дитина розкладає блоки за розміром.

4) Варіант 4 (за товщиною). Один кошик має товсту (коричневу) стрічку бантика, а інший – тонку (білу) стрічку. Дитина розкладає блоки за товщиною.

«Будуємо доріжки/башти»

Мета: Розвиток уміння вибудовувати послідовності, закріплення понять «більший-менший», «довший-коротший».

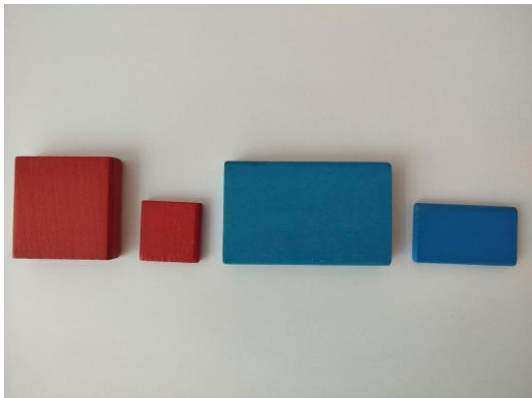
Матеріали: блоки Дьєнеша.

Хід гри:

1) Варіант 1 (доріжка за розміром). Дорослий починає викладати доріжку, чергуючи великі та маленькі блоки. Пропонує дитині продовжити доріжку за зразком.

2) Варіант 2 (башта за товщиною). Будуємо башти з блоків, чергуючи товсті та тонкі блоки. Проговорюємо: «Цей блок товстий, а цей тонкий».

3) Варіант 3 (доріжка за кольором). Викладаємо доріжку, чергуючи, наприклад, жовті та сині блоки. Дитина продовжує за зразком.

«Чарівний мішечок»

Мета: розвиток тактильного сприйняття, розпізнавання форм на дотик.

Матеріали: непрозорий мішечок, блоки Дьєнеша.

Хід гри:

- 1) Помістіть кілька блоків у мішечок.
- 2) Дорослий називає форму (наприклад, «трикутник») і просить дитину знайти її в мішечку на дотик, не дивлячись.
- 3) Після того, як дитина витягне блок, обов'язково проговорюйте його властивості: «Так, це трикутник! Він жовтий і великий».

Ускладнення:

Знайти форму за двома або більше властивостями: великий/маленький, товстий/тонкий, трикутник/прямокутник/круг/квадрат.

«Що змінилося?»

Мета: розвиток уваги, пам'яті, вміння помічати зміни у розташуванні предметів та їхніх властивостях.

Матеріали: кілька блоків Дьенеша.

Хід гри:

- 1) Викладіть 2-3 блоки перед дитиною (наприклад, червоний круг, синій квадрат).
- 2) Попросіть дитину заплющити очі.
- 3) Змініть щось: приберіть один блок, додайте новий, поміняйте місцями, або змініть один блок на інший, що відрізняється однією властивістю (наприклад, замість червоного круга покладіть синій круг).
- 4) Запитайте: «Що змінилося?». Допомагайте дитині проговорювати зміни.

Ігри з паличками Кьюїзенера

«Знайомство з паличками Кьюїзенера»

Мета: розвиток сенсорного сприйняття (колір, довжина) та дрібної моторики через вільні маніпуляції та прості ігрові завдання.

Матеріали: набір кольорових паличок Кьюїзенера.

Хід гри:

- 1) Викладіть палички перед дитиною. Запропонуйте помацати, перебрати, погратися з ними.
- 2) Покажіть червону паличку. Попросіть знайти «такі ж червоні». Повторіть з іншими основними кольорами.
- 3) Покажіть довгу (наприклад, помаранчеву) та коротку (білу) палички. Попросіть знайти «довгу» або «коротку».
- 4) Запропонуйте «роздати подарунки» іграшкам: ведмедику – всі сині палички, зайчику – жовті тощо. Можна також групувати за розміром («великі» та «маленькі»).
- 5) Візьміть паличку. Запитайте: «Якого вона кольору?» або «Вона довга чи коротка?».

«Будуємо сходинок»

Тема: порівняння паличок за довжиною, формування уявлення про «більше/менше».

Мета: розвивати вміння порівнювати палички за довжиною, розташовувати їх у порядку зростання/спадання.

Матеріали: набір паличок Кюїзенера.

Хід гри:

1) «Від найменшої до найбільшої». Дорослий показує дитині палички різної довжини (наприклад, білу, рожеву, синю, жовту). «Давай побудуємо сходинок, від найкоротшої до найдовшої!». Починайте з білої палички, потім додавайте наступну за довжиною. Допомогайте дитині порівнювати палички, прикладаючи їх одна до одної.

2) «Знайди сусідку». Викладіть дві палички, що йдуть поспіль за довжиною (наприклад, рожеву та синю). «Подивись, у рожевої палички є сусідка, яка трохи довша за неї. А яка ж це паличка?».

3) «Сходинок навпаки». Побудуйте сходинок від найдовшої до найкоротшої палички, проговорюючи, що палички стають «все коротші і коротші».

«У кого більше?»

Мета: закріплювати назву геометричної фігури «трикутник». Вчити складати фігури з паличок, порівнювати фігури за величиною. Розвивати уяву.

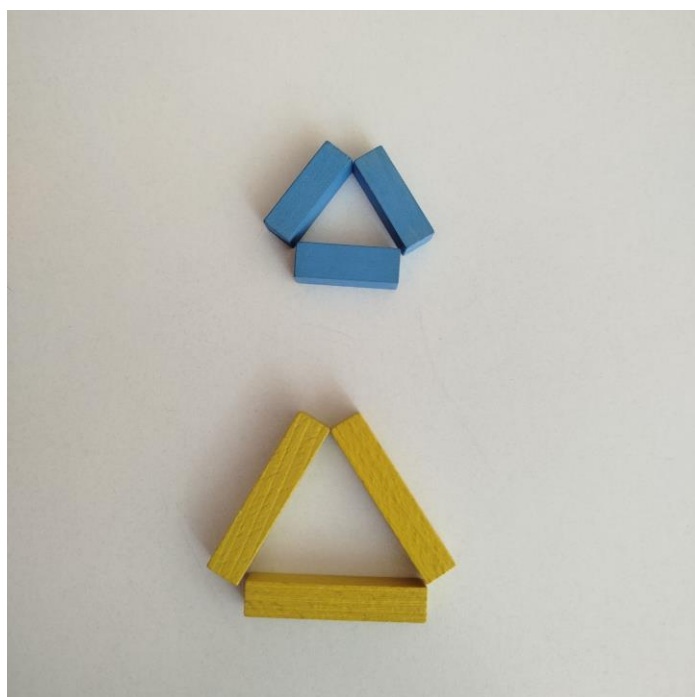
Матеріал: Кольорові палички Кюізенера, по 3 жовтих та 3 блакитних паличок.

Хід гри:

Вихователь пропонує дітям викласти з паличок трикутник. Запитання до дітей:

- Якого кольору трикутники?
- У кого з вас трикутник великий?
- У кого маленький?
- Які трикутник за величиною? Чому вийшли різні трикутники?
- Подивіться на свої фігури і скажіть, що це може бути такої форми?

(хустинка, ковпак, ялинка, дах..)

«Сховай паличку»

Мета: розвивати зорову пам'ять, уміння знаходити паличку, що відрізняється від інших за однією ознакою (колір, довжина).

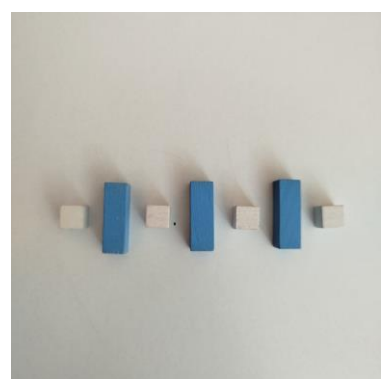
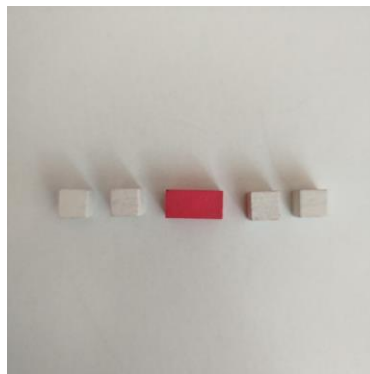
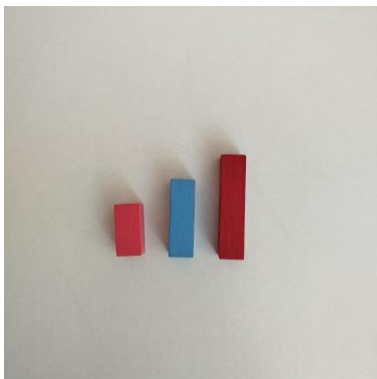
Матеріали: кілька паличок Кюїзенера.

Хід гри:

1) «**Що сховалося?**». Викладіть перед дитиною 3-4 палички різного кольору або довжини. «Подивись уважно на палички і запам'ятай їх». Попросіть дитину заплющити очі. Дорослий прибирає одну паличку. «Що сховалося? Якої палички не вистачає?».

2) «**Знайди зайву**». Викладіть кілька однакових паличок (наприклад, 4 білих) і одну іншу (наприклад, 1 рожеву). «Подивись, які палички тут однакові, а яка зайва? Яка паличка відрізняється від інших?»

3) «**Зміни порядок**». Викладіть 2-3 палички в певній послідовності. Попросіть дитину заплющити очі. Поміняйте палички місцями. «Що змінилося? Які палички помінялися місцями?».

Альбом на липучках «Пригоди Песа Патрона»

Мета: розвиток сенсорно-пізнавальної компетентності дітей третього року життя через інтерактивні ігри на липучках.

Завдання:

- Розвивати сприйняття кольору та вміння співвідносити предмети за кольором.
- Активізувати різні органи чуття через тактильні та слухові відчуття.
- Формувати уявлення про різні геометричні форми та вміння розпізнавати предмети за формою.
- Розвивати вміння класифікувати предмети за розміром.
- Збагачувати слуховий досвід та розвивати слухову увагу.
- Тренувати дрібну моторику та координацію рухів пальців рук.
- Розвивати вміння діяти за зразком.

- Формувати вміння орієнтуватися на площині та простежувати шляхи.
- Розвивати цілісне сприйняття предмета через складання пазлів.
- Розвивати вміння співвідносити предмети з його тінню.

Перелік ігор

Назва	Завдання	Що розвиває?	Зображення
«Посади метелика на квітку»	Співвідносити кольори метеликів та квіток і прикріпити метелика на відповідну за кольором квітку.	Сприйняття кольору	
«Органи чуття»	Розглянути зображення різних органів чуття (очі, вуха, ніс, язик, шкіра) та прикріпити поруч відповідні картинки, що ілюструють їх використання.	Уявлення про органи чуття.	
«Що буває такої форми?»	До контурів різних геометричних фігур (круг,	Розпізнавання геометричних форм.	

	квадрат, трикутник) прикріпити зображення предметів відповідної форми.		
«Великі яблука та маленькі жолуді»	Зібрати великі червоні яблука у великий кошик, а маленькі коричневі жолуді - у маленький кошик біля зображення дерев.	Розрізнення предметів за розміром.	
«Впізнай звуком!»	Відсканувати QR- коди, прослухати звуки (дощ, гроза, спів пташок, струмок) та знайти відповідну ілюстрацію.	Слухову увагу та розрізнення звуків.	

«Намистини для Ворони»	Викласти на шнурівці 5 кружечків-намистин у послідовності, що відповідає зразку.	Увагу, вміння діяти за зразком, дрібну моторику.	
«Допоможи тваринкам дістатись до їжі»	Провести пальчиком по різних доріжках, щоб допомогти кожній тваринці дістатись до її улюбленої їжі.	Дрібну моторику, координацію рухів, орієнтацію на площині.	
Пазл: «Лісові тварини»	Скласти пазл із кількох фігурних елементів, щоб утворити зображення лісових тварин.	Цілісне сприйняття, логічне мислення.	
«Чия тінь?»	До зображення їжачка (на голочках) прикріпити зображення два грибочка, яблука, жолудя та груші,	Вміння співвідносити предмет із його тінню.	

	орієнтуючись на їхні тіні.		
Пазл: «Ведмідь з медом»	Скласти пазл із 6 частин, щоб утворити зображення ведмедя, який ласує медом.	Цілісне сприйняття, логічне мислення.	

[Покликання на Гугл диск із сторінками альбома та додатками для друку.](#)

Добірка художнього слова

ЗАГАДКИ:			
На сметані замісили, На віконце положили. А він з віконця тільки скік! І до лісу швидко втік... (Колобок)	Я маленький хвостик маю, Восени я достигаю, Я червоне, наливне, Соковите й запашне. (Яблуко.)	В хаті я мишей ганяю, Вуса ще з дитинства маю, Лапкой миюся щодня. Я пухнасте... (Кошеня)	Невеликий він на зріст, Довгі вуха, куций хвіст. Зветься часто «побігайчик». Це малий сіренький... (Зайчик).
Невеличка та сіренька В нірці мешкаю тихенько. Уночі по хаті - нир, Я шукаю сало й сир. (Миша)	Вона живе в болоті, Зелена, як трава. І цілий день нам чути З болота «ква- ква-ква». (Жаба)	Довгі вуха, куций хвіст, До мисливства в нього хист Все знаходить навмання Це маленьке... (Цуценя)	В мене довгий хоботок, З квіт збираю я пилوک. Ще яскраві крильця маю, Безтурботно я літаю. (Метелик)
Я без сторін і без кутів, Як звуся, відгадай. І на малюнках дітлахів У сонечку впізнай. (Круг)	Маю я три сторони І три кути. Чи мене назвати Зможеш ти? (Трикутник)	Він давно знайомий мій, Кожен кут у нім прямий. Всі чотири сторони Однієї довжини. (Квадрат)	Колір цей яскравий дуже. Колір серця, колір ружі, Колір яблук у садку, Колір маків на луку, Колір шляпки в мухомора, Колір вуст і помідора. Колір пихи й заборони. Що за колір то? (Червоний)
Пофарбована так	Є цей колір у	Він з жабою може	Подивись у небо,

шкірка мандарина, Соковитої хурми і апельсина. (Помаранчевий)	яйці, Є у кислому лимоні, У кожнім стиглім колоску, В сонці, в сирі і в піску. (Жовтий колір)	квакати, Разом з крокодилом плакати, З землі з травою рости, Але не може він цвісти. (Зелений)	друзе! Бачиш колір гарний дуже, Такий лагідний, глибокий, Прохолодний і високий, Не лише він небом лине, Є також він у рослинах: В кетягах із винограду, І у півниках із саду, Є у сливах і цибулі, В незабудках, що поснули... В баклажанах, овочах, Є у маминих очах, У стежках судинних ліній... Що за колір то є? (Синій)
---	--	--	---

ВІРШІ:		
ПРИВІТАННЯ		
Сонечко, сонечко, Зазирни у віконечко! До нас у групу завітай, Малих діток привітай!	Рано-вранці у віконце Посміхнулось мені сонце. Ніжно щічки цілувало, Носик трошки лоскотало, Шепотіло - прокидайся, Швидко у садок збирайся.	Доброго ранку, сонце привітне! Доброго ранку, небо блакитне! Доброго ранку, у небі пташки! Доброго ранку тобі і мені!
КОЛЬОРИ		
ЖОВТА квітка в небі сяє, Всіх довкола зігріває. І курча мале, жовтеньке Все запитує у неньки: - Чи дозволять, хочу знати, Мені квітку ту склювати?	ЧЕРВОНЕНЬКІ намистини Є в бабусі і в калини. Квітка в полі червоненька Запишалася, гарненька! А ще щічки, наче вишні, У дівчаток — пишні- пишні.	У волошки СИНІЙ погляд, Наче небо впало поряд, Наче річка розвернулась Та й у квіточку вхлюпнулась, Мов той синій погляд вмився В очі мами здивився.
ФОРМИ		
Ні початку, ні кінця, Він подібний до кільця, КРУГ і сонце схожі дуже Круг запам'ятай, мій друзе.	Моя подушка подібна На КВАДРАТ. Чотири вушка у неї стирчать. Я спати на неї лягаю. Ручками її обіймаю.	Новорічна ялинка У залі стояла. На ТРИКУТНИК подібною стала. Новорічний настрій Усім дарувала. Кольорами гірлянди засвітилися. Про початок року сповістили.
ПІСНІ РОКУ		

ОСІНЬ, осінь... Лист жовтіє, З неба часто дощик сіє. Червонясте, золотисте Опадає з кленів листя.	ЗИМА - зимонька прийшла. Сніг й мороз нам принесла. А також свята чудові. Та канікули зимові. Граємо у сніжки, Ліпимо бабу снігову. І за це ми дуже Любимо зиму!	ВЕСНА-веснонька,весна! Знов до нас вона прийшла! Небо синє,сонце гріє, Повертаються птахи. Зацвіли верби,ліщини. Ніжні перші квіточки. Ось ведмідь з барлога виліз. І прокинувся їжак. Сніг у лісі вже розтанув. Зайчик білу шубку зняв.
Тепле ЛІТО йде лужком, Постьобує батіжком. По травичці побрело, Сніп ромашок принесло.		
ОВОЧІ		
Той, хто їсть мене, той знає Всіх мікробів я вбиваю. ЦИБУЛЯ я корисна дуже, Та від мене сліз калюжа.	Помаранчева і гарна, У землі сиджу немарно: Соковита, солоденька, Вже я стала чималенька. Пригощу тепер дитину Хай корисну з'їсть МОРКВИНУ.	Виставляє БУРЯЧОК Червоненький свій бочок. Борщик будемо варити, Бурячок туди кришити.
Ось зелені та цупкі На городі ОГІРКИ. Довгі, соковиті, Бадиллям повиті.	ПОМІДОРИ чималі Червоніють на гіллі. Полюбляють діти Сік томатний пити.	Нагодує всіх вона, Ця КАРТОПЕЛЬКА смачна, Її бульби їстівні Викопують восени.
ФРУКТИ		
Є у яблуні подружка, Соковита жовта ГРУШКА, У середині чудова: Ароматна і медова.	ЯБЛУК повні в нас корзини Ми збираєм вітаміни, Яблучний пиріг печемо, Всіх до себе в гості	Наче місяць, наче ріг, Шкірка наче восьминіг. Це росте БАНАН тропічний, Фрукт смачний та

	звемо.	екзотичний.
Фіолетова, красива, Запашна, солодка СЛИВА, Серед фруктів виграє, Хоч і кістка в неї є.	Гість з далекої країни, Фрукт тропічний АНАНАС, Продається в магазині І смаком дивує нас.	Немов на батька рідний син, На місяць схожий АПЕЛЬСИН. Мабуть, вночі, коли я спав Цей апельсин із неба впав.

ФІЗИЧНА АКТИВНІСТЬ

ПАЛЬЧИКОВА ГІМНАСТИКА:		
«Віяло» У літню спеку віяло Вітерцем повіяло. (Діти махають руками, наче віялом.) З нами вітерець погрався І у віяло сховався. (Ховають пальці у кулачок.) Мишка Спасибі вам, малята, За зернятка й постелі. Я хочу станцювати Для вас танок веселий! (Мишка танцює і прощається з дітьми. Вихователь пропонує дітям повернутися додому.) Вихователь Тупу-тупу наші ніжки, Наша лавка це доріжка, Нас до мишки проведе. Люба мишко, добрий день! (Діти йдуть по лаві повертаються додому.)	«Черепашка» (Рука стиснута в кулак. Великий палець зверху) Моя черепашка в коробці живе, (Рука лежить на іншій долоні або на долоні партнера по грі.) Купається в ванні, (Хвилеподібні рух кулаком в повітрі) По столу повзе. («Черепашка» повзе по іншій руці своєї або партнера по грі.) Її на долоньці я буду носити, (Руки повертаються у вихідне положення.) Вона не захоче мене вкусити. (Негативний жест головою.)	«Зайчик» Зайчик по лісі скакав, (пальчики «скачуть» по столу) Зайчик корм собі шукав. (пальчиками обох рук по черзі перебираємо по столу) Раптом у зайчика на маківці Піднялися, як стрілки, вушка. (зображуємо вушка ручками) Шорох тихий лунає: Хтось по лісу крадеться. (пальчики повільно йдуть по столу) Заєць плутає сліди, Тікає від біди. (пальчики швидко-швидко бігають по колу на столі)
«Апельсин» Ми ділили апельсин! (руки зчеплені в замок, погойдуємо) Багато нас, (пальці розчепірювати) А він один. (показуємо тільки один палець) Ця часточка для їжака, (пальці складені в кулачок, відгинаємо по	«Равлик» Тицяє різками равлик - (великий палець правої руки притримує середній і безіменний; вказівний і мізинець - прямі) Замкнена в саду хвіртка. (тицяє «різками» в долоню лівої руки) Відчини скоріше хвіртку, (ліва рука «відкриває» хвіртку),	«Кораблик» По річці пливе кораблик, Він пливе здалеку, (скласти руки човником і робити хвилеподібні рухи) На кораблику чотири Дуже хоробрих моряки. (показуємо підняті вгору 4 пальці) У них вушка на маківці, (піднімаємо руки до

одному пальчику) Ця часточка для стрижа, (відгинаємо наступний пальчик) Це часточка для качат, (відгинаємо наступний пальчик) Це часточка для кошенят, (відгинаємо наступний пальчик) Ця часточка для бобра, (відгинаємо наступний пальчик) А для вовка шкірка! (долоні вниз, пальчики розчепірені) Він сердитий на нас, біда! (погрозити пальцем) Розбігайтеся хто куди! (зімітувати біг пальцями по столу).	Пропусти додому равлика (права рука «проповзає»).	голови, показуємо вушка зігнутими долонями) У них довгі хвости, (приставляємо руку до попереку, зображуємо руху хвостиком) Але страшні їм тільки кішки, Тільки кішки і коти. (обидві руки піднімаємо до голови, зображуємо котячі кігті і шипимо)
«Торт» Тісто ручками помнемо, (стискаємо-разтискаємо пальчики) Солодкий тортик спечемо. (наче мнем тісто) Серединку змажемо джемом, (кругові рухи долоньками по столу) А верхівку - солодким кремом (кругові рухи долоньками один об одного) І кокосовою стружкою Ми присиплемо торт трошки (сиплемо «стружку» пальчиками обох рук) А потім заваримо чай - В гості одного запрошуй! (одна рука зачіпає іншу)	«Клен» Вітер тихо клен качає, (пальчики розчепірені і тягнуться вгору) Вправо, вліво нахиляє: (качаємо долоньками вправо-вліво) Раз - нахил і два - нахил, (схиляємо вліво - вправо долоньки низько-низько) Зашумів гущавиною клен. (поворухити пальчиками)	«В гості» В гості до пальчика великого (великий пальчик відігнутий, інші стиснуті в кулак) Приходили прямо до будинку: Вказівний і середній, (відповідно до тексту розгинати по черзі пальці) Безіменний і останній. Сам мізинчик-Малючок Постукав на поріг. Разом пальчики - друзі, (стиснути пальці в кулак і розтиснути їх) Один без одного їм не можна.

РУХЛИВІ ВПРАВИ

«Знайди мишеня» Мета: Закріпити знання про кольори та поняття «великий/малий», навчити сортувати предмети за цими ознаками. Розвивати увагу, пам'ять, мовлення та дрібну моторику. Формувати інтерес до гри та вміння працювати в команді. Матеріали: Коробочки різного розміру (великі/малі) та основних кольорів, за кількістю дітей. Іграшкові мишенята, відповідних кольорів до коробочок, по одному на кожну коробочку. Гостинці для мишенят (дрібні предмети: жовті кружечки, коричневі шматочки, що асоціюються з їжею, різних кольорів і форм). Кілька мисок різних кольорів для сортування «гостинців». Таця для викладання «гостинців». Хід: Діти шукають по групі і приносять коробочки, а вихователь запитує в кожної дитини, якого кольору в неї коробочка, велика вона чи маленька. Потім діти відкривають коробочки і виймають мишенят.	«Кольорові стрибки» Мета: Закріплення знання основних кольорів, розвиток стрибків, координації. Матеріали: Великі кольорові круги (червоний, синій, жовтий, зелений) з паперу або тканини, розкладені на підлозі на невеликій відстані. Хід: Розкладіть круги на підлозі. Запропонуйте дітям стрибати на круги певного кольору. - Стрибаємо на червоний кружок! - А тепер на синій! - Перестрибни на жовтий! Спочатку можна показувати, потім давати тільки усну інструкцію.	«М'які та тверді доріжки» Мета: Розвиток тактильних відчуттів, уявлень про властивості предметів (м'який/твердий), формування правильної ходьби. Матеріали: Килимки з різною поверхнею (м'який плед, пухнастий килимок, масажний килимок з гумовими «пухирцями», тверда дерев'яна поверхня, пісок або крупа насипана в низькі коробки для ходьби босоніж). Хід: Створіть «доріжку» з різних матеріалів. Запропонуйте дітям пройтися босоніж по цій доріжці, відчуючи поверхню. - Ой, як приємно, тут м'яко! Це наш пухнастий килимок. - А тут, дивись, твердо і трошки колеться! Це масажний килимок. - Ой, а тут ноженята ніби провалюються! Це м'який пісочок! Називайте властивості кожного матеріалу.
---	--	---

<u>Вихователь:</u> Мишенят ми всіх знайшли, Всім гостинці принесли. <i>(Вихователь запрошує дітей до столу, викладає «гостинці» на тацю.)</i> Ой, як тут все змішалось! Щоб мишенят нагодувати, Нам треба все це розібрати. Мисочки ти роздивись, Куди що класти розберись!		
--	--	--

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКИ		
«Їжачок» Наш маленький їжачок <i>(Руки на поясі, повороти ліворуч праворуч.)</i> Носить шубку зі шпичок І ні вовчика, ні лиску <i>(Руки, зігнуті в ліктях, перед собою, долонями вперед.)</i> Не підпустить він і близько. <i>(Ритмічні рухи руками вперед-назад.)</i> Він грибочків назбирає, <i>(Невеликі нахили вперед.)</i> На голки понадіває І додому заспішить <i>(Тупотіння ніжками на місці.)</i> Тільки листя шурхотить.	«Зайчик» Зайчик в поле поскакав, <i>(Стрибки на місці.)</i> Там морквину відшукав. <i>(Нахили тулуба ліворуч-праворуч.)</i> Він морквину гризь-гризь-гризь, <i>(Плескання в долоні.)</i> Пострибав собі у ліс. <i>(Стрибки на місці.)</i>	«Киця» Є у киці вушка, <i>(Руки на голові вушка.)</i> Є у киці хвіст, <i>(Показати хвостик.)</i> Зелені оченятка <i>(Глядять себе по обличчю.)</i> І чорна цятка ніс. <i>(Пальчиками показують ніс.)</i>
«Корова» Нащо у корови хвіст? <i>(Руки вгорі, нахили ліворуч-праворуч.)</i> Щоби ним махати. А для чого в неї ріг? <i>(Нахили вперед, пальці — «ріжки» на голові.)</i> Щоби ним буцати! А для чого їй трава? <i>(Нахили вперед.)</i> Молоко нам пити. <i>(Діти імітують пиття молока.)</i> Для чого нам корова? <i>(Тупотіння ніжками на місці.)</i> Щоб її любити! <i>(Діти підходять до</i>	«Ляльки прокидаються» Прокидаються ляльки, Миють личка залюбки. Милом миють личка сонні - Синім, жовтим і червоним. Рушничками витираються, Не пустують і не сваряться. Рушнички в них гарні нині: Жовті, і червоні, й сині. Чай у кухні наливають, Посуд різний колір має: Жовтий, синій і червоний. Хай він трошки охолоне! На прогулянку зберуться, В гарний одяг уберуться: У червоний, жовтий, синій - Йдуть гуляти в парк осінній!	«Туп, туп, туп!» Півник, мишенята, <i>(Кругові рухи кистями рук «ліхтарики».)</i> Туп, туп, туп! <i>(Щоразу на ці слова діти тупають ніжками.)</i> Дівчата і хлоп'ята, <i>(Плескають у долоньки.)</i> Туп, туп, туп! Голівки повертають, <i>(Діти виконують руки відповідно тексту.)</i> Туп, туп, туп! На сонце поглядають, Туп, туп, туп! Немов м'ячі, стрибають,

<i>іграшки та обіймають її.)</i>		Туп, туп, туп! Руки піднімають, Туп, туп, туп!
«Наливні яблучка» Жовті яблучка дозріли, (Плавні рухи піднятими вгору руками.) Я нарву їх кошик цілий. (Присідання.) Гарні, наливні Яблучка смачні. (Кругові рухи кистями.)	«Граємося з лялькою» Щось не хочеться сидіти (Кроки на місці.) Трохи треба відпочити. (Нахили голови ліворуч-праворуч.) Руки вгору й опускай, (Руки відповідно до тексту.) В коло швидше ти ставай. (Діти стають у коло.) Виростем великими, (Піднімаються на носочки.) Яблук нарвемо, (Імітація рухів зривання яблук.) В кошики у плетені Ми їх зберемо! (Імітація складання яблук у кошики.)	«Ми веселі малюки» Ми веселі малюки, (Діти крокують на місці.) Ми крокуєм залюбки. Ми у гості ідемо, (Нахиляються вперед.) Подарунки несемо. По дорозі роззирнись, (Повороти ліворуч праворуч.) Вліво-вправо подивись. Як мишки, покружляємо, (Повороти навколо себе.) Зайцями пострибаємо.
«Граємося з м'ячем» Наче м'ячик ми взяли, З ним по колу ми пішли. (Руки перед собою, поворот навколо себе.) Ми на місці крокували М'ячика не віддавали. (Кроки на місці.) Дружно високо стрибали- Наче м'ячиками стали! (Стрибки на місці на двох ногах.)	«Веселі пташки» Діти під музику наслідують рухи пташок (за зразком вихователя). Ідуть як ворони: крокують, махають руками, каркають. Ідуть як лелеки: крокують високо піднімаючи коліна, руки в сторони. Ідуть як голуби: дрібно крокують, руки на поясі, нахили голови вперед. Стрибають як горобці.	«Ліпимо сніговика» Діти виконують рухи відповідно до тексту. Скачали кулю зі сніжку, Велику й круглу ось таку. Її поставимо у сніг, Щоб сніговик стояти міг. На неї ставимо ми сніжку Кругленьку теж, та меншу трішки. Найменша куля снігова Сніговикові голова. Іще для нього ось такі Ми зробим руки-гілочки. Щоб не щипав його мороз, Як шапку вдягнемо відро!

		Морквинка — ніс, мітла в руках Зліпили ми сніговика!
«Три ведмеді» Є у хащі лісовій Невелика гарна хатка. (Діти повільно крокують на місці.) І живуть ведмеді в ній: Мама, тато й ведмежатко. (Ідуть як ведмеді.) Тато велетень кошлатий! (Руки вгору.) Менша ведмедиця-мати. (Руки на пояс.) А синок малятко просто, (Трішки присідають.) Він малесенького зросту.	«День і ніч» Вихователь говорить: «День!» і піднімає сонечко. Діти «гуляють довільно рухаються під музику. На слово «Ніч!» дорослий ховає сонечко, а діти присідають, руки під щічку «сплять». Гра виконується 3-4 рази.	«Квочка і курчата» Діти виконують рухи за вихователем відповідно до тексту. Будем разом крокувати, Будем шиї витягати. А тепер усі присіли І зерняточок поїли. Ніжки піднімаємо, Крила розправляємо. Що це? Дощик капотить! Діточки, скоріш сюди! Діти біжать до виховательки, яка їх обіймає

Музичний супровід

Назва	Покликання	QR код
Музика для різних видів діяльності з дітьми	https://youtu.be/3-nkf3JMOvE	
	https://youtu.be/NL-Tit8o6Qw?feature=shared	
Класична музика для розвитку мозку дітей	https://youtu.be/0OHs5798vFw	
	https://youtu.be/WmzlcaHkktE?feature=shared	
	https://youtu.be/PRn8NQlZgjq?feature=shared	
Весела музика для дітей	https://youtu.be/VE5nELa7sQw	
	https://youtu.be/VAfII_Ow8Yo	
	https://youtu.be/M_BdRTEcO8k	
Музика весни та природи	https://youtu.be/DHLfNIfoIEM?feature=shared	
	https://www.youtube.com/live/IKejpbuKd5c?si=RV6WDXCMWo1lp7tS	

Орієнтовні алгоритми проведення освітньої взаємодії з дітьми третього року життя

Тема: «Заглядає сонечко в кімнату»

Мета: ознайомити дітей із геометричною фігурою – кругом; вчити добирати предмети, орієнтуючись на колір, за зразком та за словесними вказівками; формувати в дітей знання про колір, величину та форму; розвивати уяву, пам'ять, мислення, сенсорні уявлення про форму, величину та колір, тактильні відчуття; знайомити з властивостями сонечка (тепле, яскраве, має промінці); спонукати дітей робити елементарні висновки; вправляти дітей у розрізненні та називанні понять великий-малий, довгий-короткий; виховувати цікавість, доброзичливе ставлення до спільної діяльності з дорослим та однолітками; розширити досвід орієнтування в групі, збагачуючи дітей різноманітними сенсорними враженнями; увести в словник поняття «круг», «великий-малий», «широкий-довгий»; активізувати назви кольорів, предметів довкілля.

Матеріали: великий обруч, іграшка сонечко; картинки, на яких зображені предмети різної форми (для кожної дитини повинно бути не менше ніж дві картки-малюнки круглої форми); по два шнурки для кожної дитини (довга жовта і коротка червона); пластмасовий круг, «чарівна» торбинка, дрібні іграшки круглої форми (на дві більше, ніж кількість дітей) м'ячики, кільця пірамідки, лялькові тарілочки тощо.

Хід:

1. Вступна частина

Вихователь. Ой, малята, подивіться, до нас у групу яскраве ласкаве сонечко заглядає. Підставте ручки під ласкаві промінчики та покличемо його до нас у гості:

Сонечко, сонечко,

Заирни в віконечко!
До нас у групу заітай,
Малих діток привітай!

Ось і заітало до нас сонечко (показує іграшкове сонечко). Діти, привітайтеся з ним (діти вітаються). Скажіть, якого кольору сонечко? (Жовтого.) Ми з вами можемо разом зробити сонечко. Візьміться за руки і складіть коло. (Усередині кола вихователь кладе обруч.) Малята, подивіться, яке велике коло у нас вийшло. Воно схоже на сонечко? А що лежить всередині нашого сонечка? (Обруч.) А на що схожий обруч? (Відповіді дітей.) Наш обруч дуже схожий на сонечко. І наше коло, і сонечко, і обруч круглої форми. А зробимо нашому обручу-сонечку промінці? Візьміться правою рукою за обруч, а ліву випростайте вбік. Ось ми які промінчики!

А тепер я пропоную покататися на каруселі.

2. Основна частина

Рухлива вправа «Весела карусель»

Діти, не відпускаючи обруч, рухаються по колу під музичний супровід. Коли музика не звучить, «карусель» зупиняється, діти відпочивають. Вправа проводиться 3-4 рази.

Вихователь. Діти, на яку фігуру схоже наше сонечко? (На круг.) Малюємо пальчиком у повітрі круг. (Діти виконують завдання.) А сонечко хоче ще з нами погратися. Підійдіть до столу та подивіться, які гарні картинки нам приготувало сонечко. Скажіть, що на них намальовано? (М'яч, колесо, колобок, млинці, кубики, прапорці, тарілка тощо.) Скажіть, м'яч схожий за формою на круг? А кубик? (Відповіді дітей.)

Дидактична вправа «Знайди предмети круглої форми»

Вихователь пропонує обвести картинки за контуром та покласти біля сонечка ті, які за формою схожі на нього, тобто на круг. Під час виконання

вправи запитує, що намальовано на картинці, якого кольору предмет, якої форми.

А ще нам сонечко принесло кольорові шнурки. Якого кольору цей шнурок? А цей? (Червоний і жовтий.) А чи однакові за довжиною ці шнурки? (Вихователь викладає шнурки на столі та спонукає дітей взяти участь у порівнянні їхньої довжини.) Жовтий який? (Довгий.) А червоний? (Короткий.)

Дидактична вправа «Викладемо сонечко»

Вихователь просить зробити (можливо, за зразком) зі шнурків круги. Звертає увагу на те, що круги вийшли різні за величиною: один - великий, другий - малий. Просить назвати колір великого круга і малого, показати великий круг і малий.

Вихователь. Як ви думаєте, чому круги вийшли різної величини? (Якщо дітям складно це зрозуміти, вихователь пояснює, що шнурки були різної довжини: короткий і довгий.) Дивіться: з довгого шнурка вийшло яке сонечко? (Велике.) А з короткого (Мале.)

Сонечко принесло нам ще чарівну торбинку зі своїми улюбленими іграшками. Хочете подивитися, що в ній? (Спонукає дітей до позитивної відповіді, потім виймає круг.) Діти, подивіться: це круг. Сонечко схоже на нього? (Відповіді дітей.) Послухайте про нього віршик:

Ні початку, ні кінця,
Він подібний до кільця,
Круг і сонце - схожі дуже.
Круг запам'ятай, мій друже.

Дидактична вправа «Чарівна торбинка»

Педагог пропонує кожній дитині по черзі опустити руку в торбинку і спробувати на дотик здогадатися, яку іграшку вона зва йшла. Потім дитина виймає іграшку і з'ясовує, чи правильно й назвала. Далі називає форму, колір і, за можливості, величину.

Коли всі іграшки роздані, вихователь пропонує обережно покатати іграшку по столу чи підлозі і підводить дітей до розуміння, що предмети круглої форми легко котяться.

3. Заключна частина

Вихователь. Які ви молодці! Проте сонечку вже час іти від нас. Попрощаємося з ним. (Діти прощаються.)

Вихователь запитує, хто приходив до дітей у гості; на яку форму схоже сонечко; в які ігри грали діти; чи сподобалось їм гратися з сонечком; підбиває підсумки заняття.

Тема: «Музична скринька смаколиків»

Мета: розвивати слухове сприйняття, вчити розрізняти звуки, знайомити з різними смаками (безпечно), розвивати тактильні відчуття.

Матеріали:

- Велика, красиво оздоблена «музична скринька» (може бути звичайна коробка).
- Музичні інструменти: брязкальця, бубон, маракаси, дзвіночки.
- «Шумові коробочки» (непрозорі ємності з різними наповнювачами: горох, рис, пісок, ґудзики, вата – по 2 однакових для «знайди пару»).
- Різні за смаком та текстурою шматочки фруктів (яблуко, банан, груша, огірок, морква – ретельно помиті та нарізані на безпечні шматочки).
- Тарілочки для фруктів/овочів.
- Вологі серветки.
- Аудіозапис звуків природи (спів пташок, шум дощу, шум вітру).

Хід:

1. Вступна частина

Вихователь: «Доброго ранку, мої маленькі слухачі! (Підносить до вуха, потім до вуха дитини). Тихо-тихо... Ви чуєте? Здається, до нас сьогодні завітала справжня чарівна скринька! (Виносить велику, красиво оздоблену коробку, з якої лунає тихий звук брязкальця або легка мелодія). Вона щось шепоче... Що це за звуки? Що ж ховається в цій скриньці? Щоб відкрити її таємницю, треба прислухатися до тиші і сказати: «Скринько, скринько, двері відчини, свої секрети покажи!» (Діти повторюють, вихователь повільно відкриває скриньку). Ой, це ж брязкальце! Скринька запрошує нас у світ звуків і смаків!»

2. Основна частина

Дидактична вправа «Музичні секрети скриньки»

Вихователь: «Подивіться, у нашій скриньці є ще друзі-звуки! (По черзі дістає різні музичні інструменти: бубон, маракаси, дзвіночки). Що це? (Показує бубон, грає на ньому). Як він звучить? (Діти повторюють рухи, намагаються відтворити звук). А це маракаси, як вони шумлять? (По черзі грає на всіх інструментах). А тепер спробуйте вгадати, який інструмент звучить, коли я його заховаю за спину! (Діти слухають і вгадують).

Дидактична вправа «Шумові коробочки – знайди голос»

Вихователь: «Але в скриньці є і зовсім таємничі звуки! Подивіться, у нас є коробочки-близнюки! Вони виглядають однаково, але всередині в них різні секрети, і вони звучать по-різному. Давайте послухаємо, яка коробочка «розмовляє» так само, як ця?» (Вихователь демонструє звук однієї коробочки, діти перебирають інші, щоб знайти пару з таким самим звуком. Це розвиває слухове розрізнення).

Дидактична вправа «Смачні сюрпризи скриньки – смакуємо вітаміни»

Вихователь: «Наша скринька приготувала для нас не тільки звукові сюрпризи, а й дуже смачні! Наші язички теж дуже розумні і вміють відчувати смаки! Сьогодні ми спробуємо смачні і корисні фрукти та овочі. Яка це морквинка? (Дає спробувати невеликий шматочок моркви). Вона солодка чи хрумка? А яблучко яке – кисле чи солодке?» (Діти обережно пробують невеликі шматочки фруктів та овочів, обговорюючи смак (солодке, кисле, свіже), текстуру (хрумке, м'яке). Важливо ретельно підготувати продукти та проконтролювати процес).

Пальчикова гімнастика «Малюємо звуки»

Вихователь: «А тепер спробуємо намалювати те, що ми чуємо! Наша чарівна скринька іноді звучить тоненько, як дзвіночок, а іноді – голосно, як бубон. Коли звучить дзвіночок, ми малюємо тоненькі, легкі лінії (вихователь показує, як це зробити в повітрі), а коли бубон – великі, круглі кола!» (Під час

відтворення різних звуків, діти «малюють» їх в повітрі, розвиваючи зв'язок між слуховим сприйняттям та візуальним відтворенням).

Дидактична гра «Звуки природи зі скриньки»

Вихователь: «Наша скринька може перенести нас у чарівний світ природи! Давайте заплющимо оченята і послухаємо, які звуки прийшли до нас із лісу, з неба... (Вмикає аудіозапис звуків природи: спів пташок, шум дощу, вітру). Що ви чуєте? Хто це співає? А це що за звук?» (Діти вгадують звуки, розповідають про свої відчуття).

3. Заключна частина

Вихователь: «Які ви сьогодні молодці! Ми з вами були справжніми слухачами, дегустаторами та дослідниками! Ми чули багато цікавих звуків, куштували смачні фрукти, і навіть малювали звуки! Наші вушка, язички та ручки сьогодні дуже попрацювали. Світ навколо нас наповнений дивовижними звуками і смаками, і ми навчилися їх розрізняти! Подивіться, наша Музична скринька смаколиків «закривається», вона дякує вам за те, що ви розгадали її секрети, і обіцяє нові пригоди наступного разу. Дякую вам за цікаву гру! До нових зустрічей!»

Тема: «Цікавий день»

Мета: продовжувати вчити дітей впізнавати та називати геометричні фігури (квадрат, круг, трикутник); розрізняти величину предметів (великий, менший, найменший) та кольори (червоний, синій, зелений, жовтий, оранжевий, фіолетовий); розуміти поняття «один-багато»; визначати місцезнаходження предметів у просторі (під, біля, за); вправляти дітей у групуванні предметів за кольором, геометричною формою та величиною; активізувати у словнику слова: зайчиха, зайченята, ведмідь, ведмедиця, ведмежа, назви форм та кольорів: ключик, замочок; формувати в малюків вміння виконувати словесні вказівки вихователя. Розвивати уяву, увагу, сенсорні уявлення про форму та кольори предметів. Виховувати вміння співчувати, бажання допомагати, позитивне ставлення до спільної діяльності з однолітками та педагогом.

Матеріали: іграшка колобок; бутафорні дерева і хатинка; іграшкові: зайчиха та зайченята, ведмеді (тато, мама і ведмежатко), вовчик та лисичка; дві корзинки з морквою; кольорові паперові чобітки; будиночки із замочками (у вигляді круга квадрата, трикутник); паперові ключі із відповідними геометричними формами; чашечки різного розміру.

Хід:

1. Вступна частина.

Привітання.

Зазирає сонечко
У наше віконечко,
До щічки доторкнулося,
Легібно всміхнулося.
Діточкам зраділо,
Промінцем погладило,
«Не сумуй!» - порадило.

День, що розпочався,

Щоб у тебе вдався!

Вихователь. - Малята, подивіться, скільки гостей до нас завітало. Давайте ми до них посміхнемось і привітаємось. Діти вітаються з гостями.

Вихователь. - Діти, я вас сьогодні запрошую у казку. А в яку - ви дізнаєтесь, коли відгадаєте загадку. Згідні?

ЗАГАДКА.

На сметані замісили,

На віконце положили.

А він з віконця тільки скік!

І до лісу швидко втік...(Колобок)

- Правильно, діти, це Колобок. Ось він. (Показує іграшку Колобка). Це він запрошує нас до казки. Але казка ця трішки інша, не така, яку ви знаєте. - Ну що ж, підемо в гості до нової казочки про Колобка? (Відповіді дітей) - Тоді вмоцуйтеся зручненько і слухайте казку гарненько.

Діти займають свої місця на килимку.

Вихователь.

- Жила собі бабуса. Одного разу баба зліпила ось такого колобка. (Показує квадратного колобка).

- Діти, якої форми баба зліпила колобка? (Квадратної).

- Квадрат може котитися? (Ні). Чому? (Бо йому заважають кутики)

- Тоді баба зліпила ось такого колобка. (Показує трикутника).

- Якої форми баба зліпила колобка?(Трикутної). Може такий колобок котитися по доріжці? (Ні). Чому? ((Бо йому заважають кутики)

- Знову баба зліпила колобка ось такого (Показує круг). Якої він форми? (Круглої). Може такий колобок котитися? (Так) Чому? (Бо він круглий)

Колобок.

Підемо у ліс зимовий,

Таємничий і казковий.
Ми стежинкою йдемо,
Разом не відстаємо.
Ось і ліс таємничий, казковий
Тут живуть малі звірята.
Нумо їм допомагати!

Рухлива вправа «Відшукаємо зайчиків»

Діти йдуть по килимках зі слідочками звірів. Зустрічають маму-зайчиху, яка плаче: зайченята розбіглися по ліску і заблукали, мама не може їх знайти. Вихователь. - Дітки, давайте допоможемо мамі-Зайчисі відшукати її діток-зайченят. Допоможемо? Діти шукають зайченят, називаючи їх місцезнаходження: під (деревом), за (деревом), біля (дерева) тощо. Вихователь. - Скільки зайчат у мамі-зайчихи? (Багато). Які зайченята, великі чи маленькі? (Маленькі). А мама-зайчиха яка? (Велика). - Молодці, малята. Давайте пригостимо зайченят.

Дидактична гра «Морква для зайчиків»

Діти пригощають зайченят морквою (велика - у великий кошик для мамі, а маленька - у маленький кошик для зайченят).

Вихователь.

- Яку моркву ти взяла (Називає ім'я дитини)?
- У який кошик покладеш?
- Для кого? Мама-зайчиха дякує дітям за допомогу.

Вихователь. - Подякувала мама-зайчиха колобку та діткам. А ми йдемо далі. Діти зустрічають по дорозі вовка. Вихователь.

- А хто це такий сумний? Та це ж вовчик-братик. Що сталося?

Вовк. - Розумний колобочку, дітки! Мені ніжки замерзли. Я всі свої чобітки переплутав. Допоможіть мені, будь ласка, взути чобітки.

Дидактична гра «Знайди однакові чоботи» (робота в парах)

Діти добирають пари чобіт за кольором. Вихователь запитує, якого кольору чобітки. Вовчик дякує і дітки йдуть далі.

Колобок. - Діти, а зараз ми ідемо в гості до ведмежої сім'ї.

Фізкультхвилинка «Три ведмеді»

Є у хащі лісовій

Невелика гарна хатка

(Крокують на місці)

І живуть ведмеді в ній:

Тато, мама й ведмежатко.

(Йдуть, як ведмеді)

Тато - велетень кошлатий!

(Руки вгору)

Менша - ведмедиця -мати,

(Руки на поясі)

А синок - малятко просто

(Трішки присідають)

Він малесенького зросту.

Вихователь. - Ведмедики, що у вас трапилось? Ведмедики кажуть, що переплутали чашки.

Дидактична гра «Добери чашку для ведмедика»

Вихователь пропонує дітям підібрати чашки за величиною: для тата - більшу, для мами - меншу, для ведмежати - найменшу.

- Яка чашка у тата-ведмедя? (Велика)

- Яка чашка у мами-ведмедиці? (Менша)

- Яка чашка у ведмежати? (Найменша)

Вихователь виставляє чашки в ряд і пропонує назвати їх по порядку: велика, менша, найменша. Діти повторюють за вихователем, а потім

називають самі. Вихователь. - Котиться, котиться колобок, і назустріч йому Лисичка. А Лисичка зовсім не сердита, вона хоче з колобочком дружити.

Лисичка. - Веселий колобочку, дітки! Я не можу потрапити у свою хатку. Допоможіть мені, будь ласка, підібрати ключі до моїх дверей у будиночку.

Дидактична гра «Доберемо ключики» (робота в парах)

Вихователь звертає увагу дітей на форму замків в будиночках. Запитує, на які геометричні фігури вони схожі, і просить правильно підібрати до кожного замочка ключ із такою ж геометричною фігурою. Діти працюють в парах, добираючи ключі до замків з однаковими геометричними фігурами.

3. Заключна частина

Вихователь. - Ми допомогли лисичці потрапити у свою хатинку. Молодці, діти! Лисичка повеселішала і нам дякує. Ось який цікавий день був у нас з вами сьогодні.

- А вам сподобалась наша нова казочка про колобка і лісових звірят?
- Як ми її назвемо? (Відповіді дітей)
- А давайте казочку так і назвемо «Цікавий день». Згодні?
- Вам сподобалося допомагати казковим героям?

Ви мені теж сподобалися, бо дуже гарно працювали і допомагали лісовим звірятам. Давайте собі поплескаємо дружненько! (Діти плескають у долоньки) Колобок повернувся до своєї бабусі і розповів їй про всі наші пригоди, і про те, як ви старанно допомагали звірятам. І за це бабуся вирішила пригостити вас смачним печивом. Бабуся пригощає дітей печивом. Діти дякують.

Орієнтовні алгоритми проведення форм взаємодії з вихователями

Семінар-практикум «Сенсорний простір групи: від гри до комплексного розвитку малюка»

Мета: розширити педагогічну компетентність вихователів у системному використанні дидактичних ігор для розвитку сенсорно-пізнавальної компетентності дітей третього року життя, інтегруючи їх у різні режимні моменти та освітній простір групи.

Завдання:

- актуалізувати знання про вікові особливості сенсорно-пізнавального розвитку дітей 2-3 років та критерії вибору дидактичних ігор.
- навчити аналізувати дидактичні ігри з позиції їх розвивального потенціалу та безпеки.
- сформувати навички планування та організації сенсорно-пізнавальної діяльності через дидактичні ігри в різних режимних моментах (ранковий прийом, прогулянка, самостійна діяльність, індивідуальна робота).
- сприяти створенню насиченого та розвивального сенсорного простору в групі.

Цільова аудиторія: вихователі молодших груп, помічники вихователів, вихователь - методист.

Тривалість: 1 година 30 хвилин.

Обладнання: проектор, екран, комп'ютер, фліпчарт/дошка, маркери, колекція різноманітних готових дидактичних ігор (придбаних та саморобних) для дітей 2-3 років (на колір, форму, величину, тактильні, слухові, на логіку), картки-схеми «Аналіз дидактичної гри», великі аркуші паперу для груп (ватман), кольорові олівці/фломастери, картки з назвами режимних моментів, відеофрагменти занять/ігор з малюками.

Хід:

1. Вступна частина (15 хв)

Привітання та створення настрою «Світ дитячих відкриттів: як ми допомагаємо малюкам пізнавати?». Запропонуйте учасникам назвати одне слово, що асоціюється у них з процесом пізнання світу дитиною 2-3 років (наприклад: «цікавість», «дотик», «колір», «гра»).

Актуалізація теми. Міні-дискусія «Чому саме сенсорно-пізнавальна компетентність є ключовою у ранньому віці?». Згадайте про сенситивні періоди розвитку.

Оголошення мети та завдань семінару-практикуму.

2. Теоретичний блок: «Дидактична гра: глибина пізнання» (20 хв)

Інтерактивна бесіда «Критерії ефективної дидактичної гри для малюків». Розгляньте важливі аспекти: відповідність віку, безпека, різноманітність матеріалів, чіткість завдання, можливість багаторазового використання, потенціал для розвитку різних сенсорних каналів.

Перегляд та аналіз відеофрагментів. Покажіть 2-3 коротких відео (до 2 хв кожне) з дітьми 2-3 років, які грають у різні дидактичні ігри. Запитання для обговорення: «Що ми бачимо? Як дитина взаємодіє з грою? Що розвиває ця гра?».

Вправа «Експертна оцінка»: Запропонуйте учасникам оцінити кілька готових дидактичних ігор (що лежать на столах) за розробленими критеріями.

3. Практичний блок: «Сенсорний простір – крок за кроком» (50 хв)

Робота в малих групах (4-5 осіб): Кожна група отримує великий аркуш паперу, набір маркерів та картки з назвами режимних моментів дня (наприклад: «Ранковий прийом», «Прогулянка», «Сніданок/Обід», «Самостійна ігрова діяльність», «Індивідуальна робота», «Перед сном»).

Завдання 1: «Аналіз та адаптація гри» (15 хв)

Кожна група обирає 2-3 дидактичні ігри з наданої колекції. Заповнює картку-схему аналізу для кожної гри (наприклад: «Назва гри», «Які сенсорні еталони розвиває», «Чи відповідає віку?», «Можливі ускладнення/спрощення», «Як можна адаптувати для різних дітей?»).

Завдання 2: «Інтеграція в режимні моменти» (20 хв)

На великому аркуші паперу групи створюють «Сенсорну карту дня» або «Схему використання дидактичних ігор». Для кожного режимного моменту вони пропонують 2-3 конкретні дидактичні ігри (з тих, що проаналізували, або власні ідеї), вказуючи, як саме їх можна інтегрувати (наприклад, під час ранкового прийому – «Ігри з гудзиками на кольорові доріжки», під час обіду – «Бесіда про форму овочів на тарілці»).

Завдання 3: «Оптимізація сенсорного середовища» (15 хв)

Групи обговорюють, як можна збагатити сенсорний простір групи, використовуючи нетрадиційні матеріали та предмети побуту (наприклад, «сенсорна доріжка» з різноманітних тканин, «коробка-сюрприз» з предметами різної фактури). Презентація 1-2 ідей.

4. Підсумкова частина (5 хв)

Презентація «Сенсорних карт дня». Кожна група коротко представляє свої напрацювання. Обмін ідеями.

Рефлексія «Мої нові інструменти». Запитання: «Які нові інструменти для роботи з дітьми ви сьогодні отримали? Що ви будете впроваджувати найближчим часом?»

Подяка за активну участь та творчий підхід.

Онлайн-квест «Сенсорний гід: стежками дидактичних відкриттів»

Мета: розширити педагогічну компетентність вихователів у сфері сенсорно-пізнавального розвитку дітей 2-3 років через інтерактивну онлайн-взаємодію та пошук ефективних дидактичних ігор.

Завдання:

- актуалізувати знання педагогів про значення та особливості сенсорного розвитку.
- ознайомити з різноманітними видами дидактичних ігор, що сприяють сенсорному розвитку.
- заохотити педагогів до самостійного пошуку та аналізу інформації за темою.
- стимулювати креативне мислення та обмін ідеями щодо створення й використання ігор, зокрема в умовах дистанційної роботи.

Цільова аудиторія: вихователі, вихователя-методист.

Тривалість: 1 година 15 хвилин.

Обладнання: комп'ютер/ноутбук/планшет з доступом до Інтернету, стабільне інтернет-з'єднання, платформа для відеоконференцій (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams), спільна онлайн-дошка (Miro, Jamboard, Padlet), інструменти для створення опитувань (Google Forms, Mentimeter), доступ до YouTube.

Хід:

1. Вступна частина (10 хв)

Привітання та правила квесту. Поясніть, що кожен учасник — це «сенсорний гід», який шукає «скарби» знань та ідей.

Технічний інструктаж. Перевірка зв'язку, демонстрація функціоналу платформи та інструментів, що будуть використовуватися (спільна дошка).

«Сенсорний настрій». Попросіть кожного написати в чаті одне слово, що асоціюється з дидактичною грою.

2. Основна частина: «Маршрут Сенсорного Гіда» (55 хв)

Станція 1: «Теоретичний компас» (15 хв)

Завдання: переглянути коротке відео (5 хв) про вікові особливості сенсорного розвитку дітей 2-3 років (посилання надішліть у чат).

Обговорення: «Які нові відкриття ви зробили? Що з цього ви вже застосовуєте?» (зберіть письмові відповіді на спільній дошці або в чаті, потім обговоріть).

Запитання-тест (через Google Form або Mentimeter, 3-4 питання): «Перевірте свій компас» (на знання основних сенсорних еталонів та їх значення).

Станція 2: «Карта дидактичних скарбів» (20 хв)

Завдання: команди (розбийте на «кімнати» в Zoom) повинні знайти та проаналізувати 2-3 приклади дидактичних ігор для малюків у мережі Інтернет (надайте конкретні пошукові запити або посилання на ресурси).

Результат: кожна команда на спільній дошці створює міні-презентацію з посиланням на гру, коротким описом та обґрунтуванням, чому саме ця гра ефективна для розвитку сенсорики.

Станція 3: «Сенсорна скриня ідей» (20 хв)

Завдання: індивідуально або в парах придумати та описати (текст + можливий ескіз/фото) власну ідею дидактичної гри, яку можна зробити з підручних матеріалів вдома або в ЗДО для розвитку одного з сенсорних еталонів (колір, форма, величина, фактура).

Обмін ідеями: кожен ділиться своєю ідеєю в загальному чаті або на спільній дошці.

3. Підсумкова частина (10 хв)

«Галерея відкриттів». Швидкий перегляд та обговорення найцікавіших ідей з «Сенсорної скрині».

Рефлексія «Відчуття після квесту». Кожен учасник обирає смайлик, що відображає його враження від заходу, і коротко коментує, що було найціннішим.

Вручення електронних «Сертифікатів Сенсорного Гіда».

Майстер-клас «Дидактична майстерня: створюємо сенсорні ігри для малюків своїми руками»

Мета: навчити педагогів створювати прості, ефективні та естетичні дидактичні ігри для розвитку сенсорно-пізнавальної компетентності дітей третього року життя з доступних матеріалів.

Завдання:

- ознайомити з принципами вибору та підготовки матеріалів для сенсорних ігор.
- продемонструвати та навчити конкретним технікам виготовлення ігор на розвиток сприйняття кольору, форми, величини та тактильних відчуттів.
- стимулювати творчий підхід до створення розвивальних матеріалів.
- забезпечити педагогів готовими ідеями та зразками ігор для їх подальшого використання.

Цільова аудиторія: вихователі молодших груп, помічники вихователів.

Тривалість: 1 година 30 хвилин.

Обладнання: великий стіл для роботи, ножиці, клей (ПВА, клей-пістолет), нитки, голки, різнокольорові фетр, ґудзики, тасьма, помпони, стрічки, картон, кольоровий папір, крупи (гречка, рис, горох), пластикові пляшки/баночки, контейнери від кіндер-сюрпризів, наповнювачі (вата, синтепон), маркери, лінійки, шаблони.

Хід:

1. Вступна частина (10 хв)

Привітання «Ласкаво просимо до нашої Дидактичної майстерні!»

Мотивація: «Чому важливо створювати ігри своїми руками?» (економія, індивідуалізація, екологічність, можливість залучати дітей до процесу).

Ознайомлення з матеріалами та інструментами. Короткий огляд того, що буде використовуватися, та пояснення вибору матеріалів.

Оголошення мети та завдань майстер-класу.

2. Основна частина: «Творимо дива своїми руками» (70 хв)

Демонстрація та спільне виготовлення ігор (покроково):

Гра 1: «Кольорові доріжки з прищіпками» (15 хв)

Матеріали: картон, кольоровий папір, білизняні прищіпки.

Методика: приклеювання кольорових смужок на картон, фарбування прищіпок у відповідні кольори.

Завдання дитини: підібрати прищіпку за кольором до смужки.

Гра 2: «Тактильні мішечки/коробки» (20 хв)

Матеріали: невеликі тканинні мішечки (або контейнери від кіндер-сюрпризів), різні наповнювачі (круп, гудзики, вата, шматочки тканини, камінці).

Методика: заповнення мішечків різними матеріалами.

Завдання дитини: визначити на дотик вміст мішечка, знайти пару, описати відчуття.

Гра 3: «Сенсорна шнурівка або гудзикова гра» (20 хв)

Матеріали: картонні заготовки (тварини, фрукти), діркопробивач, шнурки або фетр, гудзики, нитки.

Методика: виготовлення фігур для шнурування або пришивання гудзиків за кольором/формою. Розвиток дрібної моторики та сенсорики.

Гра 4: «Веселі сортери з коробок» (15 хв)

Матеріали: невеликі картонні коробки, різнокольорові палички (від морозива, рахункові палички), помпони, дрібні іграшки.

Методика: створення отворів у коробках, відповідно до форми або кольору предметів, які потрібно сортувати.

Індивідуальна робота та допомога: ведучий майстер-класу надає індивідуальну допомогу та поради учасникам протягом усього процесу.

3. Підсумкова частина (10 хв)

Виставка-презентація. Учасники демонструють свої вироби, діляться враженнями від процесу та обговорюють можливості використання в групі.

«Корисні поради» від учасників. Кожен ділиться однією порадою щодо створення дидактичних ігор з підручних матеріалів.

Рефлексія. Запитання: «Що було найцікавішим? Яку гру ви обов'язково зробите для своїх вихованців?».

Подяка за участь та творчість. Вручіть роздруковані шаблони та інструкції для виготовлення ігор вдома.

Корисні покликання для вихователів та батьків

Для поглибленого вивчення питань сенсорно-пізнавального розвитку дітей третього року життя та пошуку додаткових матеріалів і практичних ідей, пропонуємо вам ознайомитися з наступними корисними інтернет-ресурсами.

Назва	Покликання	QR код
Сенсорна коробка		
Ігри у сенсорній коробці	https://youtu.be/FNuLY0gCZNq?feature=shared	
Наповнення сенсорної коробки «Морський світ»	https://vm.tiktok.com/ZMS2W78S7/	
«Тварини Саванни»	https://vm.tiktok.com/ZMS2W79Bs/	
Рецепт сенсорного городу	https://www.instagram.com/reel/DIIxlzdifgZ/?igsh=bmxoMDFvZHV3eDJs	
Альбом на липучках		
«Пригоди Песа Патрона»	https://drive.google.com/drive/folders/1OGphOdCdGnKTX47EG0wDIQmGPPHKW8C	
Сенсорні ігри		

Сенсорна гра «Зайчик»	https://vm.tiktok.com/ZMS2WnWBN/	
«Чистимо зуби»	https://vm.tiktok.com/ZMS27ec5X/	
Звукова гра	https://vm.tiktok.com/ZMS278HSQ/	
Гра своїми руками з коробки та вушних паличок	https://vm.tiktok.com/ZMS27JNWf/	
Ігри з пластиковими кришечками	https://youtu.be/AIRpQwGjFzY?feature=shared	
Гра на дрібну моторику та швидкість	https://vm.tiktok.com/ZMS2WwnE/	
Кульки з різним наповненням	https://vm.tiktok.com/ZMS2WKrx3/	
Сортер за кольором	https://vm.tiktok.com/ZMS2712Ce/	

Діставати м'ячики з контейнера наповненим водою з перешкодою у вигляді ізолисти	https://vm.tiktok.com/ZMS2WE2Q3/	
«Пошук морських жителів»	https://vm.tiktok.com/ZMS2Wos5P/	
Найцікавіші сенсорні ігри для малюків	https://youtu.be/h8xont0SS8o?si=U6Usvs04_ekIq28P	
Цікаві вправи для дитячої забави сенсорні ігри вдома	https://youtu.be/EoFXtCp7AlM?feature=shared	
Вебінари		
Вебінар «Творча майстерня вихователя: Сенсорні ігри та дидактичні посібники з фетру»	https://www.youtube.com/live/WWANNvDzzKg?si=o8u6gyq2JtX23pUJ	
Форми взаємодії з дітьми		
«Збери пірамідку»	https://youtu.be/fLMm5ODeFAI?feature=shared	
«Сонечко і травичка»	https://youtu.be/6n3n-shEyXI?feature=shared	
«Високий-низький»	https://youtu.be/2xy7gCkwseU	

«Веселий колобок»	https://youtu.be/RR-9IYs8auM	
«Зайчик та його друзі»	https://youtu.be/kQ9B5ysARSy	
«Один-багато»	https://youtu.be/cjqcZRL2daY?si=jPtB666NE5Q8oCr8	
Настільні ігри		
Різновиди цікавих настільних ігор	https://desktopgames.com.ua/ua/catalog/boardgames/dlya-doshkolnikov/?srsltid=AfmBOoqDkpR1ArFwTByZaoUThTa_APbqOAYwT-F7rVNaQSqxThOeK7un	
Дерев'яні іграшки Igroteco для розвитку дітей	https://igroteco.com.ua/?srsltid=AfmBOoq2q3HsQ_PICQ1PwvfK3f-Gnzv8w8SA7TGmR1ShQg3PexOvwu_k	

Список рекомендованої літератури

У цьому розділі ми зібрали для вас різноманітні джерела, які допоможуть розширити ваше розуміння сенсорно-пізнавального розвитку дітей третього року життя. Серед рекомендованої літератури ви знайдете наукові праці, методичні посібники та практичні видання, що стануть корисними як для педагогів, так і для батьків.

Цікаві книжки для дітей		
Назва	Опис	QR код
Юлія Теліхова «Віршенята для вправних рученят: Пальчикові будівельні та інші ігри для розвитку дрібної моторики маля»	«Віршенята для вправних рученят» – це чудово ілюстрована збірка віршованих ігор для розвитку дрібної моторики у дітей 2-3 років. Книжка містить короткі віршики-примовки, які супроводжують різноманітні ігри: пальчикові, будівельні, ігри з піском та прищіпками, малювання, ліплення, нанизування та сортування. Це допоможе малюкам весело гратися, спілкуватися та досліджувати світ. Завдяки зручному формату книжка завжди буде під рукою у батьків, супроводжуючи їх із дитиною вдома, на прогулянках, у чергах чи подорожах, створюючи незабутні моменти теплого спілкування.	
Тактильні книжки від видавництва Ранок: «Мої улюбленці» та «На фермі».	Настав час знайти нових друзів! Кролики, курчата, вівці та інші свійські тварини, що мешкають на сторінках цієї книжки, не тільки добрі та веселі, а й пухнасті. Кожну	

	тваринку можна погладити і познайомитися з нею ближче. Малюк дізнається все найцікавіше про нового друга: що їсть, де живе Я які має вподобання. Окрім тактильної вставки, на кожному розворот дитину чекає таємне віконце.	
Звукові книжки із серії «Мої звукові книжечки з картинками...»	Ця звукова книжка стане чудовим подарунком для вашої малечі. У її сторінки вбудовані спеціальні чипи, які при натисканні надають різноманітні звуки. Бавлячись, дитина цікаво та весело досліджуватиме світ, розвиватиме моторику й мовлення, а також із малечку вчитиметься любові до книжок.	
Ароматні книги із серії книг про Козлика Чарлі	Книга, що об'єднує цікаву казку, яскраві ілюстрації та аромати. Кожна ілюстрація містить спеціальний ароматизований лак, який відповідає зображенню. Це робить книгу багатофункціональною: її можна не лише читати й розглядати, а й нюхати, що забезпечує тривале задоволення.	
Серія книжок «Тепер я знаю!» / Коваль Н., Вид. «Ранок»	Серія зошитів «Тепер я знаю!» — це інтерактивний набір для допитливих дітей, які прагнуть пізнати світ через гру та творчість. Кожен зошит, розроблений з урахуванням віку, пропонує завдання, що розвивають різноманітні навички. Наприклад, зошит «Колір та форма» допоможе весело вивчити кольори й форми. Яскраві	

	ілюстрації та кумедні персонажі роблять навчання цікавим, а різноманітні вправи сприяють легкому запам'ятовуванню. Ця серія не лише дає корисні знання, а й розвиває творчість, уяву та комунікативні навички, перетворюючи навчання на захоплюючу пригоду.	
--	---	--

Цікаві книжки для батьків та педагогів

1. Айрес Е. Джин, за участю Джеффа Роббінса Дитина і сенсорна інтеграція. Розуміння прихованих проблем розвитку з практичними рекомендаціями для батьків і спеціалістів. 3-тє видання / Е. Джин Айрес за участю Джеффа Роббінса. Київ : Вид. «Центр учбової літератури», 2022. 327 с.
2. Кривоніс М.Л., Дроботій ОЛ. Сенсорний розвиток дошкільнят. Ранній вік. Х.: Ранок, 2015. 192 с.
3. Монтессорі для малюків. Як виховати допитливу й відповідальну дитину. Посібник для батьків / Симона Дейвіс (текст), Хійоко Імаї [ілюстрації]; пер. з англ. О. Савінової. Київ: Видавництво «Букшеф», 2024. — 256 с.
4. Монтессорі. 150 занять із малюком удома. 0-4 роки / Сільві д'Есклеб, Ноемі д'Есклеб; пер. зі фр. М. Абрамової. – Київ: Видавництво Букшеф, 2024. – 192 с.
5. Наумчук Т., Шиманська Г. Універсальні дидактичні ігри для дітей від 2 до 6 (7) років: метод. посіб. К.: Грамота, 2014.
6. Спокій. Гра. Розвиток / Дебора Макнамара. Вид. «Смакі», 2021. – 272 с.
7. Увага, логіка, математика. Школа раннього розвитку. Х.: Vivat, 2020. 48с.
8. Чого не вистачає? Х.: Ранок, 2019.

Статті та посібники про сенсорно-пізнавальний розвиток

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Нова редакція) / Наук. кер. А. М. Богуш, Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. К.: Видавництво, 2012. 26 с.
2. Грама Н. Г. Сенсорний розвиток дітей раннього віку: теорія і практика : [Монографія]. Одеса, 2018. С. 239.
3. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна [та ін.]. наук, ред: Г.В. Беленька; Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2020, – 440 с.
4. Коваленко, Олена Володимирівна. Підготовка майбутніх вихователів до сенсорно-пізнавального розвитку дошкільників за Базовим компонентом дошкільної освіти. 2014.
5. Коваленко О.В. Дидактичні ігри та вправи як методи формування просторових уявлень у дітей дошкільного віку Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка 2021 (40(2)). с. 172-177
6. Коваленко О.В. Методичні аспекти реалізації освітньої лінії «Дитина в Сенсорно-пізнавальному просторі» / О.В. Коваленко, М.А. Машовець, Т.О. Піроженко Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013.2 (51). - С. 4-9.
7. Коваленко О.В. Методичний супровід педагогів як засіб підвищення якості Сенсорно-пізнавального розвитку дітей у ЗДО / О.В.

Коваленко, І.О. Кирилова // Молодий вчений. Педагогічні науки. 2020. № 7 (83), липень С.35-39.

8. Коваленко О.В. Особливості використання дидактичних ігор та вправ у освітньому процесі Вихователь-методист дошкільного закладу 2014.

9. Коваленко О.В. Підготовка майбутніх вихователів до сенсорно-навального розвитку дошкільників за Базовим компонентом дошкільної освіти / В. Коваленко // Стандарти дошкільної освіти: дискурс науки і практики Матер. всеукр. н. пр. конф. К. 2014. С. 121-130.

10. Кошель В. М. Сенсорне виховання дітей раннього віку : навчально-методичний посібник Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2019. 160 с.

11. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей 4 від 2 до 7 років «Дитина» / наук. ред. Г.В. Беленька, О.А. Половіна, І.В. Кондратець; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертутіна, К.І. Волинець та ін. — К.: ТОВ «АКМЕ ГРУП», 2021. – 123/568 с.

12. Половіна, Олена Анатоліївна (2018) Ранній розвиток дитини: потреба соціуму чи батьківські амбіції? Вихователь-методист дошкільного закладу (10). с. 23-30.

13. Пономаренко, Тетяна Олександрівна and Литовченко, Ю.А. (2024) Педагогічний супровід становлення навичок майбутніх вихователів з формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей молодшого дошкільного віку Modern achievements and prospects of science and education : proceedings of the II International scientific and practical conference. pp. 60-64.

14. Пономаренко, Тетяна Олександрівна and Євченко, Яна Борисівна (2021) Формування основ сенсорно-пізнавальної

компетентності дітей раннього віку Інноваційна педагогіка. Науковий журнал, 2 (41). pp. 107-111. ISSN 2663-6085

15. Програми розвитку дітей. Міністерство освіти і науки України : веб сайт. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej> (дата звернення : 12.08.2023).

16. Сенсорний розвиток дошкільнят. Ранній вік / М. Л. Кривоніс, О. Л. Дроботій. Харків: Вид-во «Ранок», 2021. 192 с. (Серія «Сучасна дошкільна освіта»).

17. Стребна, О. В. Сенсорний розвиток дітей дошкільного віку: сучасні технології та педагогічні прийоми. Редакційна колегія: Голова.